Poštnina plačana v gotovini

Domoljub

V Ljubljani, 15. novembra 1939 Leto 52 • Štev. 46

Za slovensko banovino

Jugoslov. nacionalisti po Slovenskem, tisti, ki se zbirajo okrog Kramerja in Puclja, so v veliki zadregi. Dvajset let so trkali na svoja nacionalistična prsa in proslavljali svoj izrodek — centralizem. Do dna duše so bili prepričani, da so zatrli vse, kar je v zvezi s slovenskim imenom in kar bi spominjalo na kakršnokoli slovensko samostojnost. Ime slovenski narod se ni smelo zapisati, in če je kdo kakorkoli dvomil o pravilni ureditvi države po centralističnem kopitu, je moral okušati kazni, ki so jih diktirali Kramerjevi okrajni načelniki. Pri vsem tem jih ni nič motilo, da Slovenija tudi gospodarsko nazaduje in da plačujemo ogromne davke, ne da bi od tega imela Slovenija tisto korist, ki bi jo morala imeti. Da, v svojih lastnih vrstah so zatrli vsak glas, ki je zahteval osvoboditev izpod gospodarskega jarma centralizma. Mislili so pač, da bodo vedno popolni gospodarji nad slovenskim ljudstvom in da to ne bo nikdar prišlo do besede. Toda vrč hodi po vodo, dokler se ne ubije. Centralizem je smrtno zadet. Država se preurejuje in nihče te preureditve ne bo več ustavil. Da se je zdaj list obrnil, vedo dobro tudi v krogih, ki so še ostali zvesti Kramerjevi politiki. Hitro so se potuhnili. Zato ne upajo javno govoriti proti sporazumu med Hrvati in Srbi in s tem tudi ne proti taki slovenski banovini, ki bi bila podobno urejena kot hrvaška. Ker pa volk menja dlako, ne pa narave, so v srcu še vedno stari centralisti. Na zunaj torej izjavljajo, da so tudi oni za slovensko banovino, srce pa jim govori drugače. Zadrega jugoslovanskih nacionalistov je torej ogromna.

Ker je tako težko govoriti proti svojemu prepričanju, zato skušajo vsaj z različnim intrigiranjem zavreti, da ne bi prehitro prišla tista samostojnost Slovenije, ki se je tako boje. Kadar zapiše ljubljanski dnevnik »Jutro« kaj o slovenski banovini, vselej zraven vzdihuje, kako težko bo to izpeljati in zraven igra modrijana, ki svari pred prenagljenjem. Celo članek v »Domoljubu«, ki je povedal odkrito, da moramo brez vseh ozirov stremeti za tem, da pride čimprej do uresničitve slovenske banovine, so pri »Jutru« zlorabili in skušali iz njega kovati kapital proti tej banovini. Kar se ne da preprečiti, bi radi vsaj zavlekli.

Zato naj danes nekaj stvari podčrtamo, da se ob sedanjem intrigiranju tepenih jugoslovanskih nacionalistov ne pozabijo in da si vsak naš človek ustvari pravi pogled na razvoj dogodkov.

Boj za slovensko samoupravo smo bojevali dosledno od ustanovitve naše jugoslovanske države. Nikdar nismo v našem političnem delovanju izgubili izpred oči tega svojega cilja. Ni ga bilo volivnega boja, da ne bi povsod oznanjevali, za kaj gre, ni ga bilo shoda, kjer ne bi ljudstvu pripovedovali, da je treba vzdržati do konca, ni bilo nobenega našega časopisa, ki ne bi kazal narodu poti k tej osamosvojitvi. Bili so časi, ko se ni dalo javno govoriti. Bile so za naše časopise težke ure, ko niso smeli povedati svojih misli naravnost. Toda naše ljudstvo je kljub temu vedno vedelo, da nihče izmed voditeljev ni odstopil od končnega cilja vsega slovenskega naroda, to je od take osamosvojitve, da se bo mogla Slovenija kulturno in gospodarsko po svoje razvijati. Bil je dolg in težak boj. In v tem boju smo zdaj dobili odločilno bitko. Razmere zlasti v zunanji politiko so prinesle, da je prišlo do sporazuma s Hrvati in da je dobil centralizem smrtni udarec. Politika zbliževanja, ki jo je vodil prav naš voditelj dr. Anton Korošec, je bila pravilna priprava, da je sploh moglo priti do razgovora med Hrvati in Srbi. Dosledno smo tedaj delali za koristi slovenskega naroda. Upravičeno smo lahko veseli, da je ta boj pripeljal do tega uspeha, da je centralizem v jedru zrušen. Poraz je doživela politika centralizma in s tem politika jugoslovanskih nacionalistov. Tega dejstva ne spravi s sveta nobeno pisanje in nobeno zavijanje nasprotnikov. Prav je, da tudi naši ljudje tega zdaj ne pozabijo.

Odločilna bitka, pravimo, je dobljena. Ni pa še boj čisto končan. Nasprotniki bi radi vsaj zavlekli osamosvojitev Slovenije. Kak načelnik po ministrstvih bo oviral, da ne bo šlo delo za prenos raznih področij iz ministrstva na banovino hitro od rok. Kak hujskač bo med Srbi še govoril proti sporazumu. Toda samostojne Hrvatske nihče ne bo več preprečil. Iz tega pa sledi, da tudi nadaljnje preureditve države nihče ne bo mogel preprečiti in tako tudi slovenske banovine ne. Lahko torej še nagaja, lahko malo ovira, toda slovenske samostojne banovine ne bo preprečil noben jugoslovanski nacionalist in nihče iz Kramerjevega tabora. Vse to so le boji, ko se poraženi nasprotnik umika. Zunanje razmere danes res ne puste, da bi se vsa pozornost obrnila na hitro reševanje vprašanj, ki so v zvezi s samostojnimi banovinami, ker je pogled vseh obrnjen na zunanje nevarnosti, toda centralistična politika se bo le morala nehati. Vsako upanje centralistov in tako imenovanih jugoslovanskih nacionalistov je prazno. Tudi tega naj bi nobeden naših ljudi ne pozabil. Naš denar ne bo več meni nič tebi nič tekel v Belgrad. S svojim denarjem bo slovensko ljudstvo samo gospodarilo. Ne bo več mogel kak zagrizen nacionalist kvariti našega ljudstva s pomočjo kakega načelnika v kakšnem ministrstvu. Vsak uradnik bo moral biti v službi ljudstva. Delala se bo gospodarska in kulturna politika, ki bo res slovenska in ljudska. Lahko je nasprotnikov strah, kajti s samostojno slovensko banovino je njihova zlobna moč enkrat za vselej zlomljena.

Ker je torej prazno upanje nasprotnikov, bi bila tudi prazna vsaka malodušnost na naši strani, če takoj prvi dan ne dobimo vsega. Dvajset let smo vzdržali, bomo tudi še kake mesece. Tudi Hrvatje ne morejo naenkrat prenesti vsega iz ministrstev na banovino. Naj se torej ne da nihče begati od kakih nasprotnikov, ki hočejo v kalnem ribariti.

In še eno naj poudarimo. Nikakega dvoma ni, da pomeni samostojna slovenska banovina tudi poživljenje našega gospodarstva. To poudarjamo predvsem zaradi tega, ker nasprotniki prav s tem radi intrigirajo. Danes gre ves od države pobrani denar, pa naj bodo to neposredni davki, trošarina ali takse, monopol ali carine, naravnost v Belgrad. Od tam dobimo nazaj le to, kar si z ogromnimi težavami priborimo. Nikdar niti od daleč ne dobimo tega nazaj na Slovensko, kar moramo plačati. Po osamosvojitvi bomo tudi morali prispevati k skupnim državnim napra-

(Nadaljevanje na prihodnji strani spodaj.)

Poslancu v spomin

Še leto dni nam nisi bil poslanec
in že si videl brda naša vsa;
ti težnja vsaka znana je bila;
na mah si nam postal najdražji znanec

A kje zagledal tolikšen si klanec,
ki volja tvoja ne bi zmogla ga?
Zakaj zapustil si domača tla
tako nenadno kot bi bil izgnanec?

Zatópil zdaj si v mirno se modrost:
mladini tešeš čvrst življenja most
na lepem tam Dolenjskem res Dolenjec.

A kdaj iz src izgine nam bridkost?
Nam še poslanec boš in dragi gost?
Vesel tedaj bo z nami vsak Gorenjec.

A. Dávčar.

Potreba organiziranega skrbstva za izseljence

Izseljevanje ni nov pojav. V vsakem stoletju človeške zgodovine moremo najti primere izseljevanja in preseljevanja. Vendar pa je izseljevanje XIX. in XX. stoletja čisto nekaj drugega kakor pa primeri izseljevanja prejšnjih zgodovinskih dob. Sedanje izseljevanje je izseljevanje poedincev in poedinih družin, ki odhajajo v tujino z namenom, da najdejo tam primerno ali celo boljšo zaposlitev. Res so nekateri šli na tuje tudi iz osebnih razlogov. Toda ogromna večina jih je odšla za kruhom tako, da je današnje izseljevanje v prvi vrsti gospodarsko-socialni pojav. To dejstvo mora biti izhodišče in temelj pojmovanja in proučevanja vsega izseljenstva kakor tudi reševanja izseljenskega vprašanja, ki je doma — vprašanje zaposlitve in prehrane narodnega prirastka, v tujini pa — vprašanje gospodarske in socialne pomoči in zaščite, narodnostno in versko vprašanje ter vprašanje narodnostnih, kulturnih in gospodarsko-trgovskih stikov izseljencev z domovino in narobe.

Ti vidiki so tudi temelj tako zasebnim kakor tudi državnim izseljenskim organizacijam in ustanovam, ki jih imajo vse države. Razlika je le v tem, na katero zgoraj omenjenih vprašanj država polaga posebno važnost. Izseljevanje ni pojav, ki ga pozna samo slovenski narod, temveč je splošen pojav, saj v Evropi skoraj ni naroda, ki ne bi imel izven meja svoje države mnogo stotisočev svojih ljudi — izseljencev v tujini. Zato tudi ni skoraj evropske države, ki bi ne imela državne izseljenske službe in kot najvažnejšo pomoč in oporo pri svojem važnem delu in skrbi za izseljence — zasebnih izseljenskih ustanov in organizacij z manjšo ali večjo državno podporo ali celo bodisi dejansko bodisi pravno priznano avtonomijo.

Za državo more namreč biti izseljevanje zlo ali pa korist. Odtok ljudstva v tujino pa predstavlja sicer vedno neko izgubo tako za obrambo države, zlasti pa za domače gospodarstvo, kateremu je človeška delovna sila in razvoj. Znano pa je, da v tujino odhaja navadno najbolj zdrava delovna moč — ljudje v najboljših letih, od 20 do 40 let stari. Z njihovim odhodom v tujino izgubi država najsposobnejšo delovno moč. Ta izguba pa je za narod — zlo, kadar bi domovina njihovo delovno silo za svoj razvoj in razvoj svojega gospodarstva, pa se del prebivalstva kljub temu izseljuje ter služi potem njihova delovna moč tujcu. Temu se v takih primerih navadno pridruži še to, da se izseljenci raztresejo in izgubljajo širom sveta, kar predstavlja za narod nepopravljivo škodo, kajti tako raztreseni izseljenci se prej ali slej izgube v tujem svetu in njihovi otroci ne poznajo več domovine svojih očetov. Tako se tujec okorišča s plodnostjo, zdravjem in pa močjo naroda, ki se mora doma boriti za košček kruha in za dostojno samobitno življenje.

Da pa more biti izseljevanje za državo in narod korist, je potrebno izpolniti več pogojev. Popolnoma koristno je izseljevanje, kadar je neobhodno potrebno. In to je, če se domače gospodarstvo razvija pravilno, a kljub temu ni mogoče dati doma kruha vsemu prirastku. V takem primeru je izseljevanje izhod iz stiske, razbremenitev domačega delovnega trga. Toda za koristnost takega izseljevanja je potem potrebno, da se vrši po določenem načrtu v določeno ozemlje in da ostanejo izseljenci v najtesnejših stikih z domovino, kar prinaša koristi tako izseljencem samim, ker niso tujini izročeni na milost in nemilost, kakor tudi domovini sami. Kjer pa tega ni, tam more škodljivost izseljevanja preprečevati le — dobra izseljenska organizacija (državna in zasebna!). To so uvidele vse države, ki imajo izseljence, to smo uvideli tudi pri nas.

Izseljenec more namreč svoji domovini ogromno koristiti in narod, ki skrbi za svoje izseljence, skrbi za svojo lastno bodočnost! To je velika resnica za naš slovenski narod, ki je izrazit narod izseljencev, saj ima čez 50 odstotkov (brez manjšine) svojih v tujini. Kaj more narodno zaveden in zvest izseljenec pomeniti za svoj narod, imamo sami dovolj dokazov.

V odločilni uri naše borbe za osvobojenje, so bili slovenski izseljenci tisti, ki so največ pripomogli, da je naš narod postal na svoji zemlji svoj gospod. To je velika zasluga slovenskega izseljenstva, ki ga ljudstvo tu doma ne sme nikdar pozabiti.

Marsikak slovenski kmet bo pritrdil, koliko gruntov je rešil »bobna« denar slovenskih izseljencev; koliko hišic in hiš in kmečkih gospodarskih poslopij je bilo zgrajenih z denarjem slovenskih izseljencev. Marsikak denarnik in tudi odborniki naših podeželskih denarnih zavodov bodo morali priznati, koliko dobičkov, koliko gospodarskih uspehov je omogočil dotok prihrankov naših izseljencev. V težkih dneh po preteklih svetovni vojni so slovenski izseljenci doprinesli važen delež v izgraditvi in razvoju slovenskega narodnega gospodarstva.

Teh gospodarskih in političnih koristi, ki smo jih imeli od slovenskih izseljencev, ne more nihče zanikati. Malo pa jih je, katerim ta dejstva odpirajo oči k spoznanju, kakšna potrebnost in kolika nujnost je — temeljito izvedena izseljenska organizacija, katera bi smotrno skrbela:

1. za načrtno izseljevanje, preseljevanje in kolonizacijo;

2. ki bi vsa ta vprašanja preučevala z narodnega, verskega, prosvetnega in gospodarsko-trgovskega vidika;

3. ki bi dosledno gradila na vzpostavitvi in ohranjevanju narodno-kulturnih in gospodarsko-trgovskih vezi;

4. ki bi vršila važno propagando in informacijsko delo v istem smislu;

5. ki bi vršila privatno-pravno zaščito, socialno zaščito in posredovanje za vzpostavitev gospodarskimi ustanovami domovine z izseljenci;

6. ki bi skrbela, da se izseljenci ohranijo kot samobiten slovenski narod v tujini s primerno narodnostno, versko in gospodarsko enakopravnostjo.

Pri nas se je izseljevalo in preseljevalo brez slehernega načrta, brez potrebnega vodstva in nadzorstva. Škodo, ki jo je s tem utrpel slovenski narod, more vsaj nekoliko omiliti le izseljenska organizacija.

Sedaj, ko je vsa državna uprava v reorganizaciji, je čas, da dobimo sami doma samostojno oblastno izseljensko ustanovo, ki bo mogla služiti koristim slovenskih izseljencev in naroda tu doma. Istočasno pa nam je potrebna dovolj na široko razpredena zasebna organizacija, ki bo opora in neobhodno potrebna pomoč bodoče banovine Slovenije pri izvajanju vsega dela, ki je potrebno, da postanejo slovenski izseljenci zavedni člani slovenskega naroda z občutkom in zavestjo, da imajo doma ustanovo, ki jih podpira v njihovem življenjskem boju, skrbi za njihovo enakopravnost in samobitnost ter tako ustvarja iz njih sograditelje bodočnosti slovenskega naroda.

Ponavljam: *ljudstvo, ki organizirano skrbi za svoje izseljence, skrbi za svojo lastno bodočnost!*

---

vam, toda prispevali bomo le toliko, kolikor bo potreba in kolikor bo na nas odpadlo. Drugo bo ostalo pri nas in bomo s tem sami gospodarili. Morda bo res tu in tam kdo tudi na Slovenskem prizadet, ker si je uravnal svoje gospodarstvo po centralizmu, toda to bodo le izjeme, na katere se ni mogoče ozirati. Taki bodo pač morali preurediti svoje gospodarstvo. Prvo in glavno je in ostane korist celote, vsega naroda.

To smo hoteli povedati vsem tistim, ki se dajo le prehitro vplivati od kakih nasprotnih govoric, in ki le prehitro in tako radi postajajo ob vsaki priliki malodušni. Kdor ni šel na delo s pogumom, tudi nikoli še ni ničesar naredil. Tako moramo tudi na delo za novo ureditev Slovenije in preureditev vse države s pogumom.

2*

Zahvala

Dne 19. avgusta 1939 mi je podtaknil ogenj občinski ubožec, ki je bil močno vdan pijančevanju in bil 35 krat kaznovan za razne zločine. Pogorela so mi vsa obširna gospodarska poslopja in del strehe na stanovanjski hiši pri kateri sem imel občutno škodo.

Pri obnavljanju poslopij pa mi je priskočil na pomoč moj stari prijatelj »Domoljub«, ter mi je upravništvo nakazalo požarno podporo v znesku

1000.— dinarjev.

Hvaležen sem in se iskreno zahvaljujem »Domoljubu« za izkazano naklonjenost in pomoč v nesreči. Ta je pravi prijatelj, ki se v nesreči izkaže in spozna.

Zato je prav, da se še v večji meri zanimamo in širimo naš katoliški gospodarski list, ki nosi pravo ime »Domoljub«.

Šenčur pri Kranju dne 31. oktobra 1939.

Umnik Anton, župan.

Kdor potrebuje

zimsko suknjo, plašč, obleko — toplo perilo, naj si ogleda veliko izbiro v manufakturni trgovini

Janko Češnik Ljubljana Linhartova ul.

Napeto politično ozračje

Ono sredo zvečer je nemški kancler Hitler govoril v Monakovem. Sedem minut potem, ko je zapustil dvorano, je počil peklenski stroj prav v pripravi, kjer je kancler govoril. Mrtvih je dosedaj 9, ranjenih okrog 60. Vsi smatrajo za čudež, da je Hitler, ki je po navadi rad ostajal med starimi strankinimi borci na čaši piva, topot moral oditi in je tako srečno ušel atentatu. Ker so ga vsi odličniki spremljali, ni nobeden od njih poškodovan. Po vsej Nemčiji je veliko veselje nad tem, da je kancler Hitler tako srečno ušel atentatu, a veliko ogorčenje nad krivci, ki so zločinski napad pripravili. Nemški listi obtožujejo Anglijo, da je atentat pripravila, medtem ko angleški listi očitke ogorčeno zavračajo in trdijo da je atentat ali delo stranke same ali pa nasprotnikov režima. Preiskava bo že ugotovila, kdo so zločinci.

Belgijski kralj in nizozemska kraljica sta se ponudila, da posredujeta za mir med vojskujočima se taboroma, toda njuna ponudba ne bo našla nobenega odmeva. Oba tabora sta odločena, da nadaljujeta vojsko. V tem smislu se je izjavil angleški ministrski predsednik Chamberlain pretekli četrtek, v istem smislu tudi angleški zunanji minister lord Halifax, ki sta oba dejala, da bo vojna šla dalje do zmage. Na podoben način se je izjavil tudi nemški kancler, ki je govoril ono sredo zvečer, ko je napovedal srdito vojsko Angliji ter izpovedal svoje prepričanje, da bo zmaga na nemški strani.

Nevtralne države na Baltiku in v Skandinaviji (Norveška, Švedska in Finska) imajo svoje velike težave, ker na Finsko (4 milijone prebivalcev) z veliko surovostjo pritiska Sovjetska Rusija (170 milijonov prebivalcev) in jo hoče spraviti pod sebe, kar bi pa skandinavske države smatrale kot ogrožanje svoje lastne varnosti. Zato so vse mobilizirale in s tesnim srcem čakajo, kaj bo, ali jih bo Sovjetija pognala v vojno ali ne.

V neprijetnem položaju se nahajata tudi Belgija in Nizozemska. Zaradi svojega zemljepisnega položaja — ležita namreč sredi med bojnima črtama vojujočih se držav, med Nemčijo in Anglijo na eni, med Nemčijo in Francijo na drugi strani — jima bo težko, da bi ohranili nevtralnost. Napoti sta vojskujočim se državam, ki zaradi njiju ne morejo bliže druga drugi, da bi se bolj korenito spopadle. Na njiju se izvaja pritisk, da bi ta ovira izginila. Slišijo se celo grožnje, da jih bo Nemčija kar zasedla. Obe, Belgija in Nizozemska, sta spričo te nevarnosti — sta majhni državici — mobilizirali svoje vojske in vse pripravili, da preprečita vpad na njuno ozemlje. Na Nizozemskem so celo poplavili cele pokrajine. Ljudstvo v obeh deželah je v alarmu. Prihodnje dni se bo sedanja kriza odločila, toda verjetno bo le odložena. Zadnja svetovna vojna je pokazala, da ležita ti državi na nevarnem ozemlju, ki je kakor nalašč, da postane bojno polje med nasprotniki.

Na bojiščih nič posebnega

Ves pretekli teden po bojiščih ni bilo nič novega. Na suhem majhne krajevne borbe med predstražami, v zraku nekaj poletov nemških letal nad francosko in angleško ozemlje in narobe, brez večje škode na eni in na drugi strani. Na morju nobenih borb, izvzemši nadaljevanja gospodarske vojne, ki se izraža v lovljenju nemških trgovskih ladij, kakor ladij nevtralcev, ki vozijo tovor namenjen v Nemčijo, na nasprotni strani pa delovanje nemških podmornic, ki pa pretekli teden ni imelo nobenih uspehov. Angleži, Francozi in Nemci so pretekli teden objavili nekaj številk o izgubah in dobičkih te pomorske vojne. Angleži so izgubili ladij za 250.000 ton, Francozi za 50.000 ton, nevtralci za 100.000 ton. Toda zato so Angleži ujeli nemških ladij za 150.000 ton ter so ugrabili Nemčiji namenjenega tovora za nad 500.000 ton, medtem ko so ga Francozi zasegli za 200.000 ton. Poleg tega je Nemčija utrpela izgube na podmornicah, in sicer tedensko po 2 do 4 podmornice. Dosedanji potek gospodarske vojne je torej v prilog Anglije in Francije. — Zadnja poročila zaznamujejo ojačene napade Nemcev na francoske postojanke. — Nad francoskim ozemljem se je te dni spoprijelo 9 francoskih bombnikov s 27 nemškimi. Francozi so imeli srečo: sestrelili so 9 nemških letal, sami pa niso izgubili nobenega.

Nove senatorje imamo

Volitve v senat so bile v vsej državi v nedeljo 12. novembra 1939. Od 441 slovenskih upravičencev je za listo slovenskih kandidatov glasovalo 407 slovenskih županov in članov banskega sveta. 34 upravičencev se volitev ni udeležilo, od tega se jih je pet opravičilo zaradi bolezni.

Volivna udeležba je znašala v odstotkih: 92.29 in je največja v vsej državi, kar znova dokazuje politično zrelost slovenskega naroda. Volitev se niso udeležili župani naslednjih občin: 1. okraj Brežice: 1. Brežice-mesto, 2. Sevnica, 3. Velika dolina. II. okraj Celje: 4. Griže, 5. Žalec. III. Črnomelj: 6. Črnomelj-okolica, 7. Metlika-mesto, 8. Radatovič, 9. Vinica. IV. okraj Dravograd: 10. Črna, 11. Kaplja, 12. Mežica. V, okraj Kočevje: 13. Kočevje, 14. Kočevska Reka, 15. Koprivnik. VI. okraj Kranj: 16. Stražišče. VII. okraj: Krško: 17. Boštanj. VIII. okraj Laško: 18. Hrastnik, 19. Trbovlje, 20. Sv. Krištof. IX. okraj ljubljanska okolica: 21. Želimlje, 22. Rudnik. X. okraj Ljutomer: 23. Štrigova. XI. okraj Logatec: 24. Gornji Logatec, 25. Stari trg. XII. okraj Maribor-desni breg: 26. Črešnjevec, 27. Rače, 28. Zgor. Polskava. XIII. okraj Maribor-levi breg: 29. Sv. Križ. XIV. okraj Ptuj: 30. Središče. XV. okraj Radovljica: 31. Lesce, 32. Koroška Bela. XVI. okraj Slovenj Gradec: 33. Razbor. XVII. okraj Šmarje pri Jelšah: 34. Pristava.

Volitve so se začele ob 7 zjutraj in so trajale ves dan do 20. Udeležilo se jih je izredno število volivnih upravičencev, kakor tega v naši politični zgodovini ne pomnimo. Večina slovenskih županov je prišla v Ljubljano že prej in se udeležila tečaja županske zveze. Na predvečer so volivci imeli sestanek v Unionu. Na njem je o političnem položaju poročal predsednik senata dr. Anton Korošec. Ogromna večina volivnih upravičencev je svojo dolžnost v magistratu izpolnila že v zgodnjih urah. Tako je do 8 zjutraj glasovalo že 97 upravičencev, do pol 9 169, do 9 237, do 11 308, do 12 379. Popoldne pa samo 28. Večina podeželskih županov je že s popoldanskimi vlaki odpotovala domov. Prvi je volil župan iz Kamnika Nande Novak. Drugi dr. Vladimir Ravnihar, tretji pa ljubljanski župan dr. Jure Adlešič. Med 441 volivnimi upravičenci je 50 članov banskega sveta in župani štirih avtonomnih mest: Ljubljane, Maribora, Celja in Ptuja. Od županov, ki se volitev niso udeleži, sta župana nemških občin in Kočevska Reka na Kočevskem ter župana hrvaških občin Štrigova in Radatovič.

Ker se opozicija zaradi svoje brezpomembnosti ni udeležila volitev, je bila vložena ena sama lista s kandidati: Smodejem Francom, dr. Schaubachom Fr., Brodarjem Janezom in Mihelčičem Alojzijem in namestniki: Remec Bogomilom, dr. Adlešič Jurom, Majeršič Ivanom ter Hren Ignacijem. Pred-

(Nadaljevanje na prihodnji strani spodaj)

V spomin in opomin!

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o **Osem križev še ima na hrbtu Martin Kolman, upokojeni mestni nadstražnik v Kamniku. Živijo!**

o **70 letnik je postal jeseniški gostilničar Dav. Tancer. Kolikor kapljic...!**

DOMAČE NOVICE

d **Zagrebški trgovci so sklenili, da ne bodo več dajali blaga na upanje.**

d **Hudo je zbolel verski poglavar naših muslimanov dr. Fehim Spaho.**

d **Brezplačno zdravljenje konj, ki so oboleli na vojaških vajah.** Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen je odredil, da bodo državni in banovinski veterinarji brezplačno zdravili one konje v dravski banovini, ki so bili letos na vojaških vajah in so tam oboleli. To svojo odredbo je g. ban izdal na prošnjo vseh bivših narodnih poslancev naše stranke.

d **Kočevski Nemci se nočejo vrniti v rajh.** Glasilo kočevskih Nemcev piše, da bodo ostali kočevski Nemci v Sloveniji, ker ni bila na odločilnem mestu izrečena še nobena beseda o preselitvi kočevskih Nemcev v Nemčijo. Preselitev pa je tudi nepotrebna, ker morejo kočevski Nemci v Sloveniji častno in dostojno živeti.

d **Moške in fantovske površnike, suknje, damske plašče, otroške in dekliške plašče za zimo dobite domače delo najceneje pri Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.**

d **Naša perutnina se je prodajala te dni** v Italijo po ceni 5 lir kg franko postojna.

d **Vlom v ljubljansko trnovsko cerkev.** Zlepa ne beleži ljubljanski letopis tako drznega vloma, kakor se je zgodil v noči od onega četrtka na petek v Trnovem. Vlomilec se je lotil tabernaklja farne cerkve v Trnovem, ga s silo odpri in odnesel monštranco z Najsvetejšim. Ni se ustrašil bogoskrunstva, pri tem pa je z vlomom napravil le škodo, saj monštranca zanj ne predstavlja nobene vrednosti, ker je le pozlačena. Kelihe je pustil pri miru. Vlomilec je odnesel le 34 din. Proti večeru so našli na sosednem vrtu stojalo monštrance, dve okrogli stekleni šipi iz monštrance in tri četrtine hostije. Vlomilec je torej odnesel samo zgornji del monštrance, ki mu pa prav tako ne bo koristil, čeprav je zaradi vloma napravil bogoskrunstvo.

d **K seznamu sejmov v Domoljubovem »Gospodarju«.** Samo ob sebi umevno je, da kjer razsaja slinavka in parkljevka, sejmi odpadejo.

d **Kaj čakate? Ali bočete zopet naročiti cenik šele potem, ko bo istega zmanjkalo. Pišite še danes trgovski hiši Stermecki, Celje, po novi cenik in vzorce.**

d **Za 2811 din znamk nalepljenih na enem pismu,** ki je te dni prišlo z letalsko pošto iz Sušaka na zemunsko letališče. Poslala ga je »Našička« tovarna tanina in papirja Francosko-italijanski banki v Buenos Airesu. Sprednja stran je vsa v znamkah po 30 in 50 din, kakršnih na navadnih pismih ne vidimo. Prostora je le za naslov. V pismu so menda neke važne listine, vsaj tako se da sklepati iz tako visoke pisemske takse. To je pač svojevrstni svetovni rekord, ki ga do zdaj še ni nihče dosegel. Prejšnji rekord je »držalo« neko francosko pismo, na katerem je bilo baje nalepljenih za 2014 din znamk. Sedanje pismo tehta malo manj pot pol kilograma. Da, draga reč je to, če hoče kdo poslati tako težko pismo iz Jugoslavije v daljno Argentino in povrh še z ekspresno letalsko pošto.

d **Flanelo za perilo,** trpežno od 5.50 din naprej, trpežni modni barhenti za otroške in ženske obleke od 10 din naprej, blago za plašče od 5 din, za moške suknje od 40 din, zimske rjuhe od 20 din, odeje od 27 din, kakor tudi še razno ostanke dobite v Goričarjevi mali trgovini za vodo, Sv. Petra nasip 29 (kjer je krompirjev trg). Ako pa hočete izbrati kaj boljšega za praznik, imate pa v glavni trgovini lepo izbiro in tudi nizke cene. Ker bomo letos vsem stalnim odjemalcem poslali koledarje, naj vsak pusti pri blagajni v eni izmed vseh treh naših trgovin svoj naslov! — F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29 in 30 in Sv. Petra nasip 29.

d **Pri zaprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.**

d **500 vagonov semena sončnic bomo uvozili.** Letošnja žetev sončnic v naši državi ni bila tako dobra, kakor se je pričakovalo. Namesto 4000 vagonov bo dala letošnja žetev samo 3500 vagonov. Ta pridelek bi sicer zadostoval za naše potrebe, vendar pa se hoče napraviti nekaj zaloge za primer, da bi bila žetev oljnate repice spomladi slabša. Za to zalogo potrebno količino pa bi uvozili iz Bolgarije, iz katere smo tudi že doslej uvažali seme sončnic. Tako smo tudi že lani uvozili iz Bolgarske 600 vagonov semena oljnatih rastlin, dočim se računa, da bi letos zadostoval uvoz 500 vagonov.

d **90 letni natakar.** Kdor ceni hitro postrežbo, se nikakor ne bo zatekel v kavarno Omerja Pašoviča v Palah pri Sarajevu. V tej kavarni namreč streže gostom lastnik sam, ki je star že 90 let in je seveda temu primerna tudi hitrost postrežbe. Muslimanski kmetje, ki obiskujejo Pašovičev lokal, pa so z 90-letnim natakarjem kar zadovoljni, kajti časa imajo dovolj, da jim je vseeno, ali dobijo svojo »turško« pol ure prej ali kasneje.

d **Hrvatska skavtska zveza** je spremenila svoje ime v Hrvatski domobran.

d **Upravo medjimurskih železnic je prevzelo zagrebško železniško ravnateljstvo.** Do zdaj je te proge upravljala ljubljanska železniška direkcija.

d **Pomemben izum za olajšanje vožnje s tricikli.** Kdor gleda, kako vozijo po Ljubljani modernizirane mlekarice na triciklih in kako se mučijo na manjših klancih, ta je gotovo že kdaj pomislil, da bi bilo prijetno za mlekarice, če bi imele na triciklih kake prestave, ki bi omogočale lažjo vožnjo. S tem se je tudi že dalj časa bavil Aleksander Petričič, major v p., in je napravil posrečen

---

stavnika liste sta bila Novak Nande, predsednik županske zveze in Resman Franc, župan iz Radovljice.

Izid senatnih volitev v Sloveniji dokazuje eno: da je slovenski narod, čigar najbolj zakoniti zastopniki so svobodno izvoljeni župani, danes še bolj kakor kadar koli složen v svojih političnih zahtevah, katere z neupogljivo doslednostjo zagovarja njegov voditelj dr. Anton Korošec.Te zahteve se dajo danes povzeti v dveh besedah: banovina Slovenija. Uresničenje te zahteve bo slovenski narod še bolj in še močneje privezalo na skupno državo, veliko in močno Jugoslavijo. Hkratu pa so volitve pokazale, da slovenski narod enodušno odobrava politiko sporazuma, katero je z bistvenim sodelovanjem slovenskega voditelja začela sedanja vlada.

Tudi v drugih predelih države so izpadle senatne volitve v prilog političnih skupin, ki tvorijo sedanjo vlado.

Koroškim Slovenkam slava!

Zadnji »Koroški Slovenec« prinaša pod naslovom »Koroška Slovenka« tudi sledečo zasluženo hvalnico:

Svojemu možu je zvesta žena in življenjska tovarišica, svojim otrokom ljubeča mati. Velika je v trpljenju in potrpljenju. Poznamo družine, katerih gospodarske in gospodinjske skrbi nosi izključno žena. A ta žena ni kruta nasilnica svojemu možu in brezobzirna ukazovalka svojim otrokom, marveč jo diči udanost in ponižnost, kakršno premore samo slovenska žena. Vse trpljenje, ki je v tisočletju šlo preko naših tal, skozi naše družine in vasi in preko našega slovenskega naroda, je koncem koncev nosila naša žena. V trpljenju se razodeva vsa silovita življenjska moč naše žene, v njem je žena nenadkriljiva in nenadomestljiva. Redke so med nami žene in matere, ki bi se ob trpljenju predajale oni nevolji in nestrpnosti, ki daje trpljenju značaj obupne nesreče. Česar mi možje ne bomo nikdar razumeli in zamoremo s svojim hladnim razumom kvečjemu nemo občudovati, to je modrost naše žene, v kateri se trpljenje spreminja v blagoslov

Ni nas ob teh mislih strah tudi ne za našo narodno bodočnost. Še varuje naša žena vse prvobitnosti slovanske žene, še je vsa samo bitje s srcem, ljubečim in gorečim za vse lepo in plemenito. Še se čuti kot otrok božjega stvarstva in kot delček božje narave. Nam možem, ki s svojim računarskim razumom le preradi gledamo nas same in ne vidimo nad seboj sonca in zvezd in zato tolikanj razdiramo in ubijamo, stoji nasproti žena, nositeljica resničnega, celega življenja. Naše žene tudi danes še ni strah za našo slovensko bodočnost. Predobro sluti in morda celo ve, da bo naše narodno gorje poznim našim rodovom v blagoslov in dobrobit. Zato ne obupuje in ne tarna, marveč ostaja verna in zvesta Slovenka.

Da bi ostala še v bodoče, kakršno želimo: vsa Slovenka, vsa Slovanka! Žena in mati, tovarišica in gospodinja, umetnica in duhovnica, varuhinja družinskega in narodnega občestva! Za nami jo bodo slavili naši otroci kot rešiteljico in dobrotnico vsega naroda.

izum, ki bo omogočil, da se bodo dali pri isti hitrosti tricikli voziti s precej manjšim naporom.

d **Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Joselova« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Joselova« voda milo učinkuje in sigurno otvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.**

S. br. 22.409 od 4. oktobra 1937.

d **Žena pognala tri roparje v beg.** Poveljnik orožniške postaje v Pazarištu pri Gospiču Janez Šeškar, ki je najbrž po rodu Slovenec, je pred kratkim hujše obolel in se je moral zateči v gospiško bolnišnico. Doma je ostala sama žena s tremi otroci. V eni zadnjih noči je ženo prebudil jok enega od otrok. V tem pa je slišala iz kuhinje tudi neko ropotanje. Pogumna ženska je prijela službeni samokres svojega moža, prižgala luč in odšla v kuhinjo. Tu je zagledala tri zakrinkane roparje, ki so se uprav pripravljali, da bi začeli stikati po stanovanju. Ko so roparji zagledali žensko z revolverjem v roki, so jadrno poskakali skozi okno in zbežali. »Hotela sem streljati za njimi,« je drugi dan pripovedovala pogumna ženska, toda bala sem se, da mi poide municija in v tem primeru bi bila brez obrambe, ako bi se roparji vrnili.« Ženska je ostala vso noč čuječa in je stražila stanovanje z revolverjem v roki. Zjutraj šele je stopila iz hiše in povedala o razburljivem nočnem dogodku.

n **Nesreča pri žaganju drv.** Matevž Krt, posestnik s Primskovega pri Kranju, je s cirkularko žagal drva in si je pri tem delu odžagal dva prsta desne roke, dva pa poškodoval.

VINO pristno in poceni dobite pri **Centralni vinarni** v Ljubljani

p **Glavni tajnik HSS dr. Krnjevič** je dejal na shodu v Medjimurju, da se bodo znižale cene za tobak in petrolej ter da se bodo razbremenile občine.

p **Kako smo skromni.** Tudi glasilo jugoslovanskih Nemcev »Deutsches Volksblatt« v Novem Sadu je pisal o novem položaju koroških Slovencev, odkar so potrjena pravila slovenskih kulturnih društev na Koroškem. Nemško glasilo govori sila dobrogledno. List »Ravnopravnost« pa mu odgovarja: »Mislimo, da »Deutsches Volksblatt« vendarle nekoliko preveč dobrogledno gleda na prihodnjost koroških Slovencev, da bodo obvarovali svojo narodnost. Za kaj takega niso dovolj razna kulturna društva. Kulturbund v Jugoslaviji ne bi nikdar mogel sam ohraniti nemške narodnosti v Jugoslaviji. V ta namen so najprej potrebne šole. Zato je upravičeno upanje, da bodo nemške prosvetne oblasti, če jim je kaj na tem, da koroški Slovenci ohranijo svojo narodnost, za 12.000 koroških slovenskih otrok, odprle tudi potrebne šole s slovenskim učnim jezikom. Koroški Slovenci bi se prav gotovo zadovoljili tudi s tipom manjšinskih šol, kakršne imajo na primer Nemci v Jugoslaviji. Koroški Slovenci ne zahtevajo popolne gimnazije, dovolj bi jim bilo, ko bi dobili ljudske manjšinske šole, meščanske šole, eno učiteljišče in eno nižjo gimnazijo.«

p **Zdaj se bo pa svet prekucnil.** Tajništvo glavnega odbora narodno-radikalne stranke, ki ga vodi bivši glavni ravnatelj državnih železnic inž. Djurič, je izdalo obvestilo, v katerem izjavlja, da upokojeni gimn. ravn. Jovan Petronjič, urednik glasila pravosodnega ministra dr. Markoviča »Delo« ni več tajnik glavnega odbora staroradikalov ter da po izključitvi dr. Markoviča iz stranke tudi Petronjič nima nič skupnega z glavnim odborom.

p **Brzojavni čestitki kancelerju Hitlerju** k srečni rešitvi iz nevarnosti sta poslala med drugim vladarji in politiki tudi knez namestnik Pavle in naš zunanji minister dr. Markovič.

p **Iz političnih nagibov je bil te dni umorjen** v Velikem Trebarjevem Ivan Radič, posinovljenec Stepana Radiča in bivši narodni poslanec.

p **O ustanovitvi banovine Slovenije** prinaša belgrajsko »Vreme« poročilo iz Ljubljane, v katerem pravi tudi tole: »Delo dveh komisij, politične in finančne, tu v Ljubljani je skoraj končano. Izdelani so vsi potrebni politični in finančni elaborati in je celo dovršen tudi že osnutek volivnega zakona za volitve v banovinski sabor (po slovensko banovinski zbor), kakor tudi zakonski načrt o organizaciji banovine Slovenije. Načrt volivnega zakona je zelo darežljiv. Določa splošno in tajno volivno pravico po proporcionalnem sistemu. Glede financ bodoče banovine Slovenije so tukajšnji merodajni krogi zelo optimistični. Po točnih uradnih podatkih je Slovenija z raznimi neposrednimi in posrednimi davki in drugimi dajatvami dala več, kot pa je država vračala. Celo tedaj, če se upošteva ustrezajoči del, ki ga Slovenija mora plačati za potrebe skupnih državnih stvari, bo ostal znaten plus, ki bo jamčil za uspešno delo banovine in krepitev državne skupnosti kot celote.«

Oglas reg. pod S. br. 5839 L. III. 1939.

NOVI GROBOVI

m **V večnost so odšli:** v Gor. Logatcu posestnik Slavko Smole, v Železnikih vdova podpolkovnika Amalija Jeglič roj. Globočnik, v Vojniku Barbika Pokorn, v Celju strojnik v p. Martin Kropič, pri Sv. Križu pri Litiji posestnik Franc Borštnar, v Rogaški Slatini soproga hotelirja Roza Ogrizek, pri Veliki Nedelji veleposestnica Roza Mikl roj. Mihelčič, na Norveškem Vera Kos roj. Biernatzkakron, v Mariboru nadzornik skladišča državnih železnic Štefan Verbek, ravno tam soproga davč. kontrolorja v p. Štefanija Masten roj. Semič, v Celju Ida Beyer roj. Supanek, v Belgradu Alojzija Omerzu roj. Windischehr, in v slovenjgraški bolnišnici dijak Feliks Koch iz Ojstrice nad Dravogradom. — V Ljubljani so zapustili solzno dolino: posestnik Ivan Černič, Marija Palme, Vlastimila Hanuš in šolski upravitelj v p. Dragotin Česnik. Naj počivajo v miru!

Na pravi poti

»Straža v viharju« piše iz vrst učiteljiščnikov, organiziranih v Slovenski dijaški zvezi, tudi tole:

Učitelj polaga v mlado, čisto in preprosto otrokovo dušo temelje, na katere potem učenec, ko doraste, gradi svoj značaj, svoje prepričanje in svoje znanje. Učitelj z vsakim otrokom posebej raste in se izpopolnjuje. Učitelj polaga v otrokovo dušo seme narodne zavednosti, ponosa in ljubezni do svojega naroda.

Mi učiteljiščniki se tega poslanstva zavedamo. Vemo: kakršni bomo mi, takšen bo rod, ki ga bomo mi vzgojili. Če bomo mi idealni, bo mladina idealna; če bomo mi narodno zavedni, bo tudi mladina narodno zavedna. Hočemo biti v resnici takšni, kakršne nas slovenski narod želi in pričakuje, zato se na svoj poklic organizirano pripravljamo. Študiramo, utrjujemo in gradimo svoj značaj, borimo se za prepričanje, skušamo se vzgojiti v osebnostne značaje. Vse naše delo bo posvečeno narodu; zato sedaj študiramo vprašanja našega naroda. Posebno pa hočemo z veseljem sodelovati pri narodno obrambnem delu.

Spoznali smo, da je treba delati, moliti in imeti ljubezen. Pa ne one jokave ljubezni, ampak resnične, dejavne. Naše delo bo služba Bogu in narodu. Tako hočemo učiteljiščniki, člani SZD, delati. Če bomo vsi tako delali, bo prišel kmalu tisti, tako pričakovani dan, dan vstajenja k svobodi in uresničila se bo vzvišena misel Zedinjene Slovenije.

Vse cenjene naročnike

lepo prosimo, da na položnicah natančno napišejo ime in priimek, bivališče, hišno številko in pošto. Če se je morda kdo preselil ali spremenil hišno številko, prosimo, da napiše stari naslov na zadnji strani položnice. Nadalje vljudno prosimo, da se na položnici vedno napiše tisti naslov, ki je naleplien na »Domoljubu«. Če je naročnik nov, prosimo, da vedno napiše na zadnji strani položnice »nov«

5*

Viničarji po trgatvi

Trgatev je za nami. Viničarji smo jo pričakovali z različnimi občutki. Tam kjer se je pričakoval obilnejši pridelek in je gospodar vinograda dober in pravičen, tam so se viničarji trgatve veselili, vedoč, da bo njim delo trgatve prineslo predvsem nekaj zaslužka, gotovo pa še kaj povrhu. Boljši vinogradniki so namreč letos v trgatvi plačevali delavce že po novi viničarski uredbi, nekateri, a redki, pa že od 1. avgusta naprej višje mezde. Zvišanje mezd, četudi še komaj sedaj v trgatev, je zelo dobro odjeknilo pri viničarjih. Marsikateri od teh je še vedno dvomil v »moč« nove uredbe, še bolj pa v dobro voljo vinogradnikov, da bi sploh kdaj hoteli upoštevati določila uredbe v mezdah.

Ni čudno, saj se je viničarje na vse načine begalo: da bo g. ban to uredbo razveljavil, češ da so mariborski vinogradniki tako zahtevali, da bodo vse viničarje, kateri bodo le kaj omenjali o novih pravicah, pognali iz koč, potem pa da naj gredo k g. banu se pritožit, če jim bo mogel kaj pomagati. Toda, to je bil le preračunan manever, da bi se viničarje in njih organizacijo oplašilo. Najhujši in najnesocialnejši vinogradniki so računali s tem, da bodo preplašeni viničarji sami zahtevali »revizijo« uredbe, in s tem »boljša« nova določila, ki bi ustregla vinogradnikom in viničarjem. Toda predstavniki organizacije, ki so ves mesec dobivali nešteto vprašanj, kaj bo in kako bo z novo uredbo, so znali nastali položaj trezno presoditi, so popolnoma zaupali oblastem in v tem duhu vedeli pomirjevalno vplivati na zbegane, še bolj pa razburjeno viničarsko delavstvo. Velikemu številu viničarjev so se službe odpovedale, toda sedaj pa se ne bo potrebno nobenemu poštenemu viničarju preseljevati ter imeti nepotrebnih stroškov selitve.

Tako se je zakonita moč nove viničarske uredbe, že dejansko pokazala, četudi še do sedaj le v posameznih primerih. Da se bo pa vsepovsod in dosledno izvajala, zato pa smo dolžni poskrbeti le mi viničarji. Naj se nobeden viničarjev ne udaja sanjam, da se bo g. ban, ki je iz nujne potrebe k zboljšanju socialnih razmer viničarjev novo uredbo izdal, sedaj še poslal žandarje nad vinogradnike, katori ne bodo takoj viničarjem zvišali mezd. Gospod ban je uredbo izdal, da se bo pa res uveljavila, je naloga nas viničarjev samih. Poleg vestnega izpolnjevanja svojih stanovskih dolžnosti, po organizaciji v trdni slogi dosledno in odločno vedno povsod zahtevajmo izvajanje določil nove uredbe. Najprej sedaj pri pogodbah. Nič imeti strahu, ne brez trezega premisleka takoj podpisati kar se nam bo morda predložilo, pozneje pa jadikovati ter valiti krivdo na vse druge, na oblasti, organizacijo, soviničarje itd. Če si sicer dober viničar, se bo tvoj gospodar petkrat dobro premislil, preden bi ti službo odpovedal le zaradi tvoje odločne zahteve po zakonitih pravicah- posebno ker ne bo imel jamstva, da bo dobil za teboj vsaj takega ali še boljšega, pa zraven še takega, ki bi mu hotel delati za manjšo mezdo.

Viničarji, bodimo vedno najprej v delu skrbni in pošteni, v borbi za izvajanje določil nove viničarske uredbe pa neustrašeni, pa bomo do prihodnje trgatve v večini vsi deležni zboljšanja svojega življenjskega položaja po novi uredbi. Ne pozabite pa, da bo brez pomoči svoje viničarske organizacije v premnogih primerih le težko šlo, zato pa vsi pošteni viničarji čimprej v organizacijo.

(»Slov. delavec«.)

Razne novice

d) **Profesorski izpit za poučevanje verouka** na srednjih šolah je napravil na ljubljanskem vseučilišču g. Kolenc Franc, katehet v Mariboru, doma z Gomilic. Čestitamo!

d) **Glavni tajnik JRZ stranke v Ljubljani** je postal g. Casar Franc, pravnik, doma iz Bogojine v Slov. Krajini. Čestitamo!

d) **Iz mariborske kaznilnice** so pogojno odpustili 15 kaznjencev. Med temi sta dva ki sta že bila obsojena na smrt, a pozneje pomiloščena.

d) **V oktobru smo izvozili v Nemčijo** 4272 hektolitrov vina. Skoraj vse vino je bilo iz mariborskega okraja.

d) **V mezdni borbi** se nahajajo ljutomerski usnjarski delavci.

d) **Sezonski delavci so se začeli vračati iz Nemčije.** Narodna banka je pooblastila Putnikovo poslovalnico v Mariboru, da sme menjati vsakemu delavcu srebrne marke po tečaju 13.50 din za marko. Vsak delavec sme prinesti iz Nemčije samo 10 srebrnih mark, vsi drugi njegovi prihranki se izplačajo po kliringu (po posebnem dogovoru obračunavanja med Nemčijo in našo državo).

d) **Na petrazredniei v Videncih sta samo** dve učiteljici. Otroci hodijo samo vsak drugi dan v šolo. Naj pristojna oblast zadevo uredi v korist učeče se mladine!

d) **Splavarjem Savinjske in Dravske doline.** Generalna direkcija drž. železnic v Belgradu je na prošnjo zadruge splavarjev podaljšala vozno ugodnost po železnici za splavarje okr. Gor. grad, Dravograd in Maribor pod istimi pogoji kakor lani. Opozarjajo se vsi splavarji, da si nabavijo primerne slike-fotografije, da jih bo direkcija drž. železnic v Ljubljani lahko potrdila.

d) **O socialnih nalogah banovine Slovenije** piše v »Straži v viharju« dr. Ciril Žebot.

d **Cene krompirja** radi razmeroma slabega roda v letošnjem letu so zelo zelo poskočile. Sedaj se plačuje pri nas krompir od 90 do 110 din za 100 kg. Ni pa izključeno, da se bo cena še dvignila. Opozarjamo kmetovalce, katerim primanjkuje semenskega krompirja, da si istega nabavijo še sedaj v jeseni, ker bo spomladi dražji in ga bo težko dobiti. Priporočamo, da bi si kmetovalci sami skupno nabavili krompir od Kmetijske prodajne zadruge v Ptuju ali pa od Kmetijske zadruge v Kranju.

d **Travniške brane bo tudi letos dodeljevala** kralj. banska uprava po znižani ceni. Prosilci, predvsem kmetijske ustanove pa tudi posamezniki, naj se prijavijo za nakup travniških bran po znižani ceni pri svoji pristojni občini do 5. decembra t. l., kjer prejmejo vsa tozadevna podrobna navodila za nakup bran.

d) **Slivovka in še kaj.** Letošnje obilno češpljevo leto ima za posledico, da so pridelali ljudje obilo žganja. Kaj takšnega zares ne pomnimo, da bi bilo žganje cenejše od vina, toda to je danes dejstvo, in prav nič posebnega ni, ako pijejo ljudje žgano pijačo kar iz steklenic. Doma, v vlaku, v čakalnicah in podobno se nacejajo v velikih požirkih iz zelenk, ki polujejo iz rok v roke in od ust do ust, kakor smo le-to vajeni videti po starem običaju. Pijejo kajpak tudi otroci, da se ne spomnimo šole odrasle mladine in fantov ter deklet, ki ravno tako za »moč« požirkujejo grlo praskajočo tekočino. Da bi se obilno pitje žganja omejilo, bo vsekakor potrebno da se vsi vprek zganemo in vplivamo na ljudstvo, naj ne služi toliko kralju alkoholu. Cerkev, šola, društva, pa zasebniki, vsi moramo v sveto križarsko vojno zoper nepotrebno pitje »šnopsa«, banovina pa naj žganje pokupi za špirit, kot bodo to storili na Hrvatskem.

d) **Pred dobrimi kupčijami z Anglijo?** Anglija hoče kupiti pri nas velike množine živil, zlasti mesnih izdelkov, masla, perutnine, jaje, slanine, krompirja, čebule, masti itd. Doslej je večinoma to blago dobivala iz baltskih držav, vsled nastopa Rusije in nemške

Narodno-obrambni tečaj mariborske Prosvetne zveze

Prosvetna zveza v Mariboru ima svoj občni zbor v četrtek 16. novembra v dvorani Zadružne gospodarske banke. Začetek ob 10. Dan pred občnim zborom, v sredo 15. novembra, se vrši narodno-obrambni tečaj Prosvetne zveze, ki bo v enali dvorani Zadružne gospodarske banke ter se začne ob 10. Vsako prosvetno društvo, zlasti pa ona iz obmejnih okrajev, naj pošljejo na ta tečaj kakšnega delavnega fanta, ki bo potem prevzel odborniško mesto za narodno-obrambno delo v domači fari. Želeti je, da se tega tečaja po svojih članih udeležijo tudi fantovski odseki. Za prenočišča in hrano bo preskrbljeno. Prijave udeležencev tečaja naj se pošljejo vsaj do 11. novembra. Direkcija drž. železnic v Ljubljani je z odlokom štev. 27.188-I-39 dovolila udeležencem občnega zbora polovično vozno ceno, ki velja od 13. do 20. t. m. Udeleženci kupijo pri odhodnih postajah celo vozovnico do Maribora in železniški obrazec K-13. Vozovnice v Mariboru ne oddajo, ker jim velja za brezplačni povratek. Na obrazcu K-13 jim bo Prosvetna zveza potrdila udeležbo na občnem zboru. Naknadno nas je železniška direkcija obvestila, da mora vsak udeleženec imeti za ugodnost polovične vožnje društveno člansko izkaznico s sliko, s katero se mora na vlaku izkazati. Vsa prosvetna društva so v teh dneh v posebni okrožnici prejela vsa potrebna tozadevna navodila in tudi nekai izvodov članskih izkaznic.

NAROČITE TAKOJ »DOMOLJUBA«!

Če želite dobivati »Domoljuba« po pošti, stane to 38 za celo leto. Če pa na skupen naslov pa 36 din za celo leto. — Pravice imate do požarne podpore 1000 din. — Ne pozabite, da je »Domoljub« obsežnejši kot vsi drugi tedniki, ki jih vedno vzporejaje z nami, in da ima redno dve strani slik.

Za obmejno šolstvo

V sedanjih napetih časih se je še prav posebno pokazalo, kako velike važnosti je, da je naša meja narodno zavedna in gospodarsko trdna. Narodna zavest obmejnega prebivalstva pa je predvsem odvisna od vzgoje, ki jo daje šola. Žalostna resnica je, da so bili kraji naše sedanje meje skozi deset in desetletja glede šolstva silno zanemarjeni, zlasti pa ni bilo tu nikakih narodnih šol. Šole v današnjih obmejnih krajih so bile večinoma šole za vzgajanje narodnih odpadnikov, in posledice te protinarodne vzgoje čutimo še danes, zlasti še, ker se tudi po osvobojenju ni posvečala vzgoji obmejnega prebivalstva ona pažnja, ki bi se morala.

Velik del krajev ob meji je silno stromašen, in tudi zaradi tega je nekoč v teh krajih tako uspevalo raznarodovalno delo. Posebno tuje šole so skušale privabiti čim več učencev z bogatimi darovi, zlasti ob božiču. Revni starši, ki niso imeli denarja za obutev in obleko svojih otrok, so naravno tej z darovi podprti propagandi z lahkoto podlegli. Vse to je povzročilo, da je bila naša meja narodno zelo zanemarjena in da je deloma zanemarjena še danes.

Zato je slovensko trgovstvo — tako piše »Trgovski list« — sklenilo, da letos izvede v korist obmejnega šolstva potrebno delo samo in pod svojim imenom. Zato pa je tudi dolžnost slehernega slovenskega trgovca, da se v polni meri odzove pozivu trgovskega združenja in da čim več prispeva za naše obmejno šolstvo.

---

blokade pa je blagovni promet tako rekoč ukinjen in London išče blago drugod. Kakor slišimo, bi Anglija tekom enega leta kupila pri nas mesnih izdelkov za nad 100 milijonov dinarjev. Interesenti naj se obrnejo do Jugoslovansko-angleške zbornice, kjer dobe vsa potrebna pojasnila. Blago naj se pošlje na Sušak ali kako drugo pripravno luko. Ker je računati s tem, da Anglija iz Baltika tako rekoč sploh ne bo dobivala blaga, ki pa ga potrebuje za preskrbo vojske in civilnega prebivalstva ogromne množine, se nam obetajo še dobre kupčije.

d) **Mariborska carinarnica** je imela v preteklem mesecu oktobru 8,276.084 din dohodkov, od tega pri izvozu le 55.563.50 din. Na depozitih je bilo vplačanih 11.606 din. Iz teh številk vidimo, da se je promet z inozemstvom precej popravil. Dohodki carinarnice ne zaostajajo mnogo za prejemki v istem mesecu prejšnjih let.

d) **Letošnja kopalna doba v Rogaški Slatini** še ni bila preslaba. Po zapiskih kopališke uprave je bilo letos v Rogaški Slatini vsega skupaj 7849 gostov, za 216 manj kakor lani, in to v mesecih maj—oktober. Inozemcev je bilo 1060, za 648 manj kot lani.

d **Oderuha so obsodili.** Franc Grubič iz okolice Štrigove je nagovoril duševno manj razvitega Miha Golenka, ki je prišel nenadno v denarne stiske, da mu je prodal 6000 din vredno zemljišče za 1800 din. Pred sodnikom poedincem pri okrožnem sodišču v Murski Soboti je bil Grubič zaradi oderuštva obsojen na 1 mesec strogega zapora, 180 din denarne kazni in izgubo častnih pravic za dobo enega leta.

d) **Nov cestni valjar** si je nabavil okrajni cestni zastop v Mariboru. Valjar tehta 12.5 ton in je stal 185.000 din.

d) **Opekarne odpuščajo.** Opekarne na severni meji so imele nekaj časa zelo dobro konjunkturo z izvozom svojih proizvodov v Nemčijo. Dokler so Nemci utrjevali svojo zapadno mejo proti Franciji ter zidali svojo Siegfriedovo črto, so rabili mnogo opeke, tako da so jo uvažali iz naših krajev v vsaki količini ter jo dobro plačali. Sedaj pa je gradbena delavnost v Nemčiji zaradi vojne popolnoma zaspala in z njo vred tudi izvoz naše opeke, pa so začele opekarne v mariborski okolici zelo krčiti svoje obrate. Posledica so veliki odpusti opekarniških delavcev.

d) **Šestrazredne ljudske šole imajo,** seveda le na papirju v slovensko-krajinski Kuzmi, zakaj tam učita otroke samo — dve učiteljici, čeprav tamošnje prebivalstvo prav tako plačuje davek kot ostali, v tem pogledu neprimerno srečnejši slovenski kraji.

d) **Dopisniku na Pohorju.** Vojnih spominov imamo na pretek. Kratkih novic iz Vašega okoliša si želimo. Take bomo prav radi priobčili.

d) **Velika loterija za Slomškov dom** v Petrovčah bo v nedeljo, 26. novembra.

d) **Mezdno gibanje nameščencev v Celju.** Nameščenska organizacija v Celju pripravlja nastop nameščencev v Celju za zvišanje plač. Kakor smo slišali, bodo nameščenci stopili v kratkem v mezdno gibanje. Nameščenci utemeljujejo te svoje namere zaradi dnevno rastoče draginje najvažnejših življenjskih potrebščin.

d) **10.000 din nagrade je razpisal** veledraguljar Levičnik Anton v Celju. Denar dobi, kdor izsledi tatu, ki je nedavno odnesel kovčeg s 600 zlatimi, srebrnimi in nikelnastimi urami.

d) **Bencina je zmanjkalo.** Mariborske avtomobiliste je nenadoma zadela neprijetna ovira — v mestu je skoraj povsem zmanjkalo bencina. Te, za avtomobile dragocene snovi, imajo samo še nekatere črpalke v manjši količini ter jo oddajajo odjemalcem le v omejeni množini — namreč le po 5 litrov za avto. Maribor porabi povprečno 3000 litrov bencina dnevno. Pravijo, da nimajo sedaj vse mariborske črpalke te količine več v zalogi.

Nesreče

d) **Ščavnica in Pesnica kličeta k ureditvi.** Zaradi močnega zadnjega deževja sta prestopili bregove Ščavnica in Pesnica. V obeh dolinah so bili travniki in njive preplavljene. Voda je ponekod zalila mlado rž in ječmen in poškodovala pašo.

d) **Dve nesreči — povzročile govedi.** V Kneza Koclja ulici se je splašila krava, ki je je gnal viničar Maks Ferš z Meljskega hriba. Ferš je vlekel žival za vrv, pri tem pa je padel in prav tedaj je pripeljal mimo tovorni avtomobil, ki je Ferša povozil. Dobil je hude poškodbe na levi roki. — Na gornjeradgonski postaji so nakladali živino, pa se je težak bik zvalil na 39 letnega hlapca Martina Majerja ter mu zlomil levo nogo.

d) **Osebni avto tovarnarja Weinbergerja** v Celju je na železniškem križišču treščil v tovorni vlak, kateri ga je vlekel kakih 250 m daleč pred seboj. Šoferju Kuneju so šipe močno razrezale levo rok.

d) **Nesreča tudi pri delu ne počiva.** Viničarka Ana Šlager iz Turjanskega vrha je med delom padla in si zlomila levo nogo. Pri gradnji mosta v Petanjcih je padel z odra delavec Ivan Vlahek in si poškodoval prsni koš. Tratnjek Franc, sin posestnika iz Bakovec, pa si je pri delu izpahnil levo nogo. Posestnica Ana Džerkeš iz Gomilice je v hlevu privezovala telico. Žival jo je sunila in ji zlomila roko.

d) **Kobila ga je ubila.** V celjski bolnišnici je umrl 28 letni posestniški sin Bevcer Mihael iz Vonarij pri Pristavi. Bevcerja je pred dnevi brcnila kobila v trebuh in mu prizadejala hude notranje poškodbe.

d) **Lobanjo si je prebil.** Ono soboto je padel na svojem domu na Sp. Hudinji 51 letni kovaški mojster Pristovnik Ignac po stopnicah tako nesrečno, da si je prebil lobanjo. Sin in oče sta mu sicer pritekla na pomoč in ga spravila k zavesti, položila v posteljo v upanju, da bo okreval. Zjutraj pa so našli Ignaca mrtvega.

d) **Pod vlak se je vrgel** v duševni zmedenosti 65 letni brivski mojster Nikola Konrad iz Ptuja.

d) **Do smrti je povozil** neki kolesar na strmem hribu pri Kamnici pri Mariboru 76 letno prevžitkarico Kajzarjevo iz Bresternice.

d) **Nas poštenost zapustila.** V celjski okolici je zadnje čase izginjalo kar čez noč z njiv na stotine hmeljevk. Tako je samo posestnici Žumrovi v eni noči izginilo z njive več kakor sto hmeljevk. Celjska policija, ki je zvedela za to stvar, je napravila zasedo ter pričakala neke delavke, ki so prišle na njivo sredi noči ter začele prav pridno puliti hmeljevke. Hmeljevke so hotele odnesti domov, kjer bi jih porabile za kurivo. Policija je te delavke, ki stanujejo v celjski okolici, izročila celjskemu okrožnemu sodišču.

d) **Na kolesu je zadela kap** 34 letnega mariborskega gostilničarja Hermana Murksa. Murks je padel na ulici s kolesa in bil na mestu mrtev.

d) **Davica se je vtihotapila** v nekatere kraje Slovenskih goric.

d) **Pri padcu s skednja se je ubil** 64 letni Franc Kranjc s Tezna pri Mariboru.

d **S prvega nadstropja je padel** in si zlomil nogo posestnik Peter Horvat v Novi vasi pri Sv. Marku niže Ptuja.

d) **Izpodsekano drevo je padlo** v Ceršaku ob Muri na 70 letnega delavca Friderika Jagra, ki je par minut po nesreči umrl.

d) **Od poroke se je vračal** te dni kmečki dninar Jožef Kamenšek iz Velike Lipoglave pri Ločah. Na poti so svatovsko družbo napadli psi. Svati so se branili, lastnik psa je začel streljati. Nesreča je hotela, da je zadela krogla ženina v desno prsno stran in ga hudo ranila.

d) **Požari.** Gorelo je pri posestniku Jakobu Cafuta na Sp. Hajdini, pri Francu Sitarju istotam in pri posestniku Francu Mo-

7¹

»DOMOLJUB« ZASTONJ!

Mnogi, ki ne zmorejo skromne naročnine, bodo lahko postali brezplačno stalni naročniki z vsemi pravicami plačujočih (torej bodo imeli tudi pravico do požarne podpore 1000 din), če nam pridobe pet novih naročnikov.

Slovenija je v nedeljo, 12. novembra izvolila štiri senatorje:

Ivan Brodar

Alojzij Mihelič

Dr. Franc Schaubach

Franc Smodej

Slovaki so napravili za svojega umrlega voditelja Hlinko v Roženpohu krasen mavzolej. Slika nam kaže prizor, kako prenašajo Hlinkovo trupło v mavzolej

izšla je

DRUŽINSKA PRATIKA

ZA LETO 1940

in se že dobiva pri vseh veletrčih in v knjigarnah. Na to posebno opozarjamo manjše trgovine po deželi in sejmarje. /// Cena kljub večji obsežnosti nespremenjeno ista.

Vse zahteva pratiko s podobo sv. Družine!

Pridni šolarčki v Soteski na Dolenjskem se vsak dan grede v šolo ustavijo pri tej kapeli in molijo za mir

Dr. Janez Fabijan, dekan teološke fakultete v Ljubljani, je praznoval 50 letnico svojega rojstva. Čestitamo!

Trume nemških izseljencev, ki so morali zapustiti svoje domove v Estoniji in na Letonskem pri prihodu v pristanišče Gdansk, kjer jih je sprejel nemški vojaški oddelek

Belgijska kraljica-mati na obisku vojaškega letališča ob meji.

ODLIČNO NARAVNO ZDRAVLJENJE

je jesenska kura s »Planinka« zdravilnim čajem, ki je sestavljen večinoma iz najboljših planinskih zdravilnih zelišč. Dolgoletna izkušnja nam namreč potrjuje, da je »Planinka zdravilni čaj, ki ima v sebi preizkušene in dobre zdravilne sestavine, dober regulator za čiščenje. 6 do 12 tedensko zdravljenje s »Planinka« čajem deluje izredno in sicer brez strupov, pri vseh naslednjih boleznih: pri slabi prebavi želodca in zaprtju, slabem delovanju črevesa, napetosti telesa, omotici in slabosti, obolenju od hemeroidov in pri boleznih jeter. »Planinka čaj pospešuje apetit. Zahtevajte v lekarnah samo pravi »Planinka« čaj po 20 in 12 din.

Reg. S. br. 3408/1939.

Bog med nami. Obiskovanja in premišljevanja v presvetem Zakramentu pričujočega Boga. — Izdal Jan. Ev. Kalan. — II. natisk v Ljubljani 1939. — Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena vezanemu izvodu 44 dinarjev. — Obiskovanja in premišljevanja, ki nam jih je napisal Jan. Ev. Kalan, nam hočejo živo predočiti veselo resnico: Emanuel — to je Bog med nami. Pisatelj nam je nanizal v tem molitveniku najlepša premišljevanja o presvetem Zakramentu. Molitvenik ima tri dele. V I. delu nam odkrije skrivnost življenja Jezusovega v tabernaklju, v II. delu pripravlja čitatelja na vredno sv. obhajilo, v III. delu pa primerja življenje Jezusovo na zemlji z njegovim življenjem v tabernaklju. Priporočamo molitvenik vsem častilcem presvetega Zakramenta.

Angleška kraljica-mati, vrhovna poveljnica ženskih bataljonov

Šest bratov Povšetov, zbranih okoli pr apora novomeškega Fantovskega odseka

Italijanski kralj in cesar Viktor Emanuel III. je te dni dosegel 70. leto starosti.

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašajo v „Domoljubu"!

Šola brez cerkve je ledenici podobna, v kateri prave svetlobe in nobene toplote ni.

Gradba zaklonišč ovira gradbo hiš

Gradbena doba se je morala letos v Mariboru boriti z velikimi težavami. Nemčija je s polno paro gradila svojo Siegfriedovo črto in je porabila ogromne množine gradbenega materiala, zlasti tudi naše opeke. Tako je stavbenega gradiva zlasti v odmejnih krajih zmanjkalo in je cela vrsta hiš ostala nedodelana.

Vojna pa je prinesla še drugo skrb, to je obramba pred napadi iz zraka. Kakor druge, je tudi naša vlada izdala navodila, po katerih se imajo graditi javna in zasebna zaklonišča pred bombami sovražnih letal. Strokovnjaki za napravo dobrih zaklonišč so zelo redki. Mnogi gospodarji n. pr. v Mariboru so izračunali, da bi taka zaklonišča za ves Maribor veljala nad 20 milijonov dinarjev. Ko se dečaja načrti za nove stavbe, morajo biti kleti že urejene za zaklonišča, kar bo stavbne stroške seveda zvišalo. Strokovnjaki pravijo, da stane zaklonišče, če je zgrajeno poleg hiše, recimo na vrtu ali dvorišču, za hišo z 12 stanovalci, ako je sezidano po predpisih sedanje obrambne tehnike, kakih 200.000 din, skoraj toliko, kakor velja dandanes v Mariboru enonadstropna stanovanjska hiša za toliko oseb.

Že letos je bila gradbena doba v Mariboru neugodnejša. Kaj pa bo v bodoče, če se gradbeni stroški zaradi zaklonišč povečajo za četrtino ali celo tretjino? Ni dvoma, da se bo manj zidalo, kar se bo v gospodarskem življenju Maribora zelo poznalo. Trgovci bodo manj zaslužili, obrtniki bodo imeli manj dela, industrija bo manj ugovarjala, najbolj pa bodo udarjeni brezposelni zidarji in pomagači, ki so bili v zadnjih letih razmeroma še dobro zaposleni v poletnih mesecih. Zidarje največ mali ljudje, ki dolga leta štedijo, da si nekaj prihranijo, nekaj pa najamejo, in potem postavijo svoj dom. Ali bodo ti vnijni zidati, če jim bo stala hiša poslej 250 do 300 jurjev? Zato je nujno potrebno, da država vsaj nezamožnim posestnikom omogoči z dolgoročnimi brezobrestnimi posojili zidanje zaklonišč.

---

gličarju. S poslopji je vpepelil ogenj tudi živež, krmo ter orodje. — V Savcih pri Sv. Tomažu je pogorelo poslopje posestniku Antonu Šmajderju. — V Skorbi pri Ptuju je upepelil ogenj gospodarsko poslopje Jerneju Kolariču. — V Gomili pri Središču je zgorelo domačija posestniku Jožefu Kovačiču.

d) **8000 din vredno kolo** je nekdo ukradel v Mariboru gostilničarju Ivanu Purgaju.

d) **4000 din škode je napravil** vlomilec v stanovanju posestnika Leopolda Lorbeka v Novi vasi pri Mariboru.

d) **Poštenje več velja...** Neki posestnik od Sv. Ane v Slov. goricah je bil dogovorjen z vinskim trgovcem iz Maribora glede prodaje 1500 litrov vina. Finančarji pa so postili to vino preiskati. Preiskava je dognala, da je bilo vino zmešano s hruševcem ter šmarnico. Vino je bilo zaplenjeno in posestnik bo imel opravka še s sodiščem ter bo dvakrat kaznovan.

d) **Vodni čuvaj Magdič v Renhovcih je** pri jezu padel v potok Ledavo in si izpahnil roko in nogo.

d) **V stanovanju je padla** žena uradnika v p. Čepin Roza v Celju tako nesrečno, da si je zlomila nogo.

d) **Zopet so bile te dni pod vodo** slovenjegoriške doline. Deževje je povzročilo velike poplave v pesniški, ščavniški in drugih večjih nižjih obpotočnih legah travnikov in njiv. Voda je odnesla nekaj mostov in lesenih prehodnic ter ogroža številne vodne mline.

d) **Z vrelo vodo se je polil** 6 letni Turškov sinko Danijel v Zg. Hudinji pri Celju.

d) **Z lestve je padel** in se hudo poškodoval 13 letni Ivan Koprivnikar iz Šmartna ob Paki.

d) **Oni četrtek je nastal požar** v skladišču tovarne »Zavora« v Rečici pri Laškem. Škode je do 15.000 dinarjev.

d) **V strugarni železniških delavnic** v Mariboru je odletel s stružnice težak kos železa in je z veliko silo udaril v prsa 27 letnega Pavla Semenč.

d) **Ko se je metal s svojim prijateljem,** je 23 letni dninar Janez Šprah iz Podlehnika pod Ptujem tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo.

NAZNANILA

n **Higijena žene.** Priredil dr. Justin. Izdala Slovenska krščanska zveza. Cena 3 din. Plačljivo tudi v pisemskih znamkah. Naroča se pri Slovenski krščanski ženski zvezi, Ljubljana, Pražakova ulica 8.

n **Duhovne vaje za žene** bodo v Mali Loki pri Ihanu od 25. novembra do 29. novembra. Žene in matere imate priliko, da se duhovno prenovite, da boste kos svoji težki nalogi, ki jo imate od Boga. Duhovne vaje vam bodo k temu mnogo pomagale. Priglasite se takoj na naslov: »Dom Brezmadežne«, Mala Loka pri Ihanu, p. Domžale. Oskrbnina za ves čas znaša 85 din.

n **Boštanj ob Savi.** Prosvetno društvo v Boštanju bo priredilo v nedeljo, dne 19. novembra ob 3 popoldne v prosvetni dvorani igro: »Grobovi«. Med odmori bo igrala salezijanska godba.

n **Jugoslovanska Katoliška Esperantska zveza** obvešča svoje člane, da se vrše redni sestanki zveze vsak četrtek od 8—9 zvečer v prostorih Slomškove družbe, Aleksandrova cesta št. 10 — skozi dvorišče, I. nadstropje.

Besede

(Povest)

Spisal R. Velikonja, ilustrirai akad. slikar L. Sušmelj

Šike iz tromesečne kronike o naših krajih.

Zatisnil si je ušesa, da ni slišal kobilice, ki je crikala pod stražjo; netopirja, ki je butal pod streho ter se zaganjal v eternitno streho, ni videl. Samo zdelo se mu je, da mu razbija po ušesih vrisk Vidičevega, ki je šel čez Rovne.

»Pošte nima nič, pa vrišča in gre k dekletu; vse bom pustil in šel. Vsej zaničevali se ne bodo iz mene!«

XXXIV.

Povest pri Vidmarju.

Za zvečer je bil Vidmar povabil može na posvet. Brus je sedel pri oknu in premetaval razne papirje. Benko je hodil po hiši. Beseda in korak sta se mu zapletala; bil je že precej pijan. Ves popoldan je hodil na Dolu okoli odbornikov, nosil zelenko hruševca pod pazduho, kupoval vole in krave za veliki šmaren, ponujal ter sam pil. Zdaj je hodil po sobi in lovil muhe, ki so še zaspane brenčale od strene na stene.

»Kakor nasprotnike, kakor nasprotnike. Zmečkam vas kakor nasprotnike. Hej, to je Rupar, bums! Hej to je — kaj je, Polonca? Ali bo oče volil z nami ali ne? Kaj? Vidiš, z nami! Kdor ni z nami, je proti nam. Kaj? Zmagamo, zmagamo!« Ker jo je zadnjič dobil od nje po roki, si ni upal blizu. Ogibal se je je ter plesal v krogu pred njo po sobi.

»Saj niso muhe!« se je oglasil Brus, ko je videl, da dekle začudeno gleda.

»Da bi bile muhe! V praprot bi jih nalovil in v vodo z njimi. Toda niso muhe! So danes ne vemo, ali bo Polanc z nami, ali ne.«

»Prav nič ne vemo!« je rekel Brus.

Soparica je puhtela v hiši in odprta okna niso nič pomagala. V vezi so se čuli topi udarci s pahom.* Neža je tlačila in drobila pičo za prašiče.

»Cesa ne vemo!« se je obrnil Benko. »Cesa ne vemo. Seveda vemo. Pa še kako vemo. Ali bo tvoj stari volil z nami?« se je obrnil v Polonco, ki je odpirala vrata v vežo. »S pahom bi ga, kdor pravi, kdor pravi, da tvoj stari ne bo z nami! S pahom do kosti! Kdo pa naj bo! Rupar? O, saj vemo, kako je s kali! Ampak kako, ko odbornikov še ni dovolj? In župan mora ostati na Dolu in ni ga nad Vidmarjem!« se je slinil in spet lovil muhe, trgal jim krila ter jih metal pod noge. »Niti paha ni treba, saj imajo škornji žeblje, še podkve imajo in jih zmečkamo v ješprenj in brozgo, če ne bodo kakor treba!«

Brus ga je poslušal, ko je kolovratil po hiši ter naglo odpiral dlan, kot bi kaj mečkal.

Ko je Polonca odprla v kuhinjo, so se čuli zunaj globoki glasovi. Kakor da se nekdo oglaša v čebru. Pred vrati se je gugal Grm, čikal in prsal okoli sebe, kot bi hotel škropiti. Obraz mu je žarel od plamena, ki je prasketal v smrekovih poleniih. Pokalo je na ognjišču ter metalo iskre po veži, da je Bazk moral otepati srajco, ko mu je ogorek padel na ramo. Polonca je v mračni luči zazrla Grma, ko je čez vežni prag hrupno vstopil tudi oče.

»No, kako je?« jo je vprašal.

* Tolkač za prašičjo pičo.

RAZNO

Po knjigi je našel utrinek. Profesor Schmidt iz Bonna je nekega dne čital neko novelo, v kateri je pisatelj opisal med drugim čuden dogodek iz svojih mladih dni. — Bilo je v septembru 1907 v okolici Grabova na Poznanjskem, ko se je vračal v mesečini domov. Hipoma je nerazložljiva prikazen zatemnila nebo, strašen zračni sunek je vrgel poznejšega novelista na tla in potem je videl, kako se je sredi gozda dvignil velik grič in gorel. - Prof. Schmidt je bral o tej stvari s hladnim razumom znanstvenika, ni dolgo okleval, temveč je odpotoval v kraj, kjer se je po pisateljevi trditvi to zgodilo. In ugotovil je, da je pisatelj govoril resnico, najti razkrit je kakšnih 20 ton težak meteor.

Svojevrsten umetnik. Koliko vžigalic lahko položiš drugo vrhu druge na vratu steklenice za pivo? To bo zanimiva zabava preko praznikov za tiste, ki nimajo drugega opravila. Ako boš napravil stolp iz 5000 vžigalic, ne da bi se ti stavba podrla, se boš

RAZGLED PO SVETU

NEMČIJA

s **Vsak teden nekaj novega.** V Gornji Šleziji pri Langliebenu se je pripetila grozna železniška nesreča, ki jih zgodovina železniških katastrof ne pozna mnogo enakih. Dva, do zadnjega mesta zasedena potniška vlaka, sta trčila drug v drugega ter je bil sunek tako strahovit, da sta lokomotivi zlezli druga v drugo, med tem ko je vozove vrglo visoko v zrak, tako da so zadnji zlezli vrh prednjih. Pod ruševinami se je razlegalo strašno vpitje. Pomoč je bila takoj na mestu, toda šele po dolgem času se je posrečilo sešteti žrtve in odpeljati ranjence. Mrtvih so našteli 43, medtem ko znaša število ranjencev nad 60. Oblasti sedaj preiskujejo, če ne gre za zločinsko roko.

FRANCIJA

s **Na mirovno posredovanje belgijskega kralja** in holandske kraljice sta javno odgovorila tudi angleški kralj in francoski državni predsednik, čigar odgovor se glasi: »Vlada francoske republike in francoski narod soglasno izražata priznanje čustvom, s katerimi je prežeto pismo, katero ste mi poslali. Francoska vlada in francoski narod popolnoma upoštevata velikodušnost in plemenita sporočila. Noben narod ni dal večjih žrtev za stvar miru, kakor francoski. Francija poudarja to in tudi poudarja, da je bila in da ostane trdno odločena, da sprejme vsako možnost, ki bi mogla zagotoviti pravičen in trajen mir med vsemi narodi. Mir, ki sloni na pravici, je dejansko edini in trajni mir. Francija je prijela za orožje, da bi za vselej naredila konec uporabi sile, ki je v zadnjih 2 letih šla zmerom na škodo posameznih narodov v Evropi in ki sedaj ograža varnost vseh narodov. Trajen mir se more vpostaviti samo, če se popravijo krivice, storjene Avstriji, Češkoslovaški in Poljski. Do takega miru ne more priti razen, če dobimo poroštvo političnega in gospodarskega značaja, ki bodo za bodočnost zagotovila spoštovanje in svobode vseh narodov. Človeštvo ne bo rešeno nemirov in strahu, če ne bo vedelo, da se sila ne bo več uporabljala. Rešitev, ki bi pomenila zmago krivice, ne bi pripeljala do zaželenega miru, zlasti pa ne do stalnega miru, za katerim težita Vaši Veličastvi. Zdaj se mora izjaviti eNmčija, kajti tako čutijo vse države, ki se boje za svojo varnost in neodvisnost.

s **Boljševiki hočejo poleg gospodarske pomoči** nuditi svojim novim prijateljem v Nemčiji tudi duhovno. Zato so poslali s petrolejem tudi mnogo boljševiškega propagandnega tiska v nemškem jeziku. Tega prijateljskega daru je bila nemška policija tako vesela, da je vse — ohranila zase.

DROBNE NOVICE

Madžarska je odklonila nenapadalni sporazum z Romunijo. Nemški vpliv!

Vatikanski »Osservatore Romano« piše, da je polovica Varšave izravnana z zemljo.

Belgijski kralj in nizozemska kraljica sta posredovala za mir. Bo težko kaj!

Znani španski general de Llano prerokuje, da bo Nemčija zmagala!

Na mine je zadel in se potopil najsodobnejši veliki danski parnik »Kanada«.

Ob danski obali se je potopila neka nemška petrolejska ladja.

17 milijard dolarjev je sedaj vredna zlata zaloga Amerike.

Splošne volitve v Sovjetski Rusiji bodo 24. decembra na podlagi sovjetske »demokracije«.

134.000 poljskih vojnih ujetnikov je bilo do 18. oktobra zaposlenih pri kmetijskih delih v Nemčiji.

Srdita diplomatska borba med Italijo in Sovjetsko Rusijo se vrši za — Bolgarijo.

Na francoski fronti se bore proti Nemcem poljska, češka in avstrijska armada, zadnja pod Starhembergom.

Maginotovo črto so podaljšali vzdolž švicarske, belgijske in luksemburške meje.

26.000 pilotov imajo sedaj Amer. Združene države; v letu 1941 jih bodo imele nad 70.000.

Pariški gostilničarji bodo po nemškem vzorcu določene dni prodajali za južino samo eno jed.

Nad milijon prebivalcev šteje sedaj češka Praga.

Veliko vohunsko zaroto z vodstvom v Nemčiji je odkrila holandska policija.

Nemci na Madžarskem vpisujejo svoje otroke v madžarske šole, da bi se tako izognili morebitni preselitvi.

Boljševiške oblasti so v zasedenih poljskih pokrajinah začele zapirati vse cerkve.

400.000 nemških in čeških Judov bodo v kratkem preselili na določeno ozemlje zasedene Poljske.

70. leto starosti je dosegel te dni italijanski kralj Viktor Emanuel III.

Nadvojvoda Oton je te dni dvakrat obedoval s francoskim min. predsednikom Daladierom.

---

lahko postavi s svojo izurjenostjo. Vendar pa s tem še ne bo premagal nekega Wade E. Browna, ki je na ta način naložil na steklenico celih 8000 vžigalic. Stolp se mu je nato sesul, toda to mlađu ni vzelo korajže, marveč se je odločil, da bo delo znova podvzel, in ta čas celo upa, da bo zmagal 10.000 vžigalic in da bo pri tem tudi napravil kako umetniško figuro. Za 8000 vžigalic ga je vzelo časa tri dni.

Gozdovi v morju. V splošnem se je mislilo, da so 100 m visoka mamutova drevesa, ki rastejo v afriških pragozdovih ob Kongu, najvišja. Sedaj pa poročajo, da je neki norveški raziskovalec polarnih krajev zasledil v arktičnem morju na morskem dnu pragozdove z neprimerno večjimi in obsežnejšimi debli. Nekatera so celo do 180 m visoka. V splošnem nam je polarna flora malo znana in bi mogli komaj verjeti tem vestem.

Hruške vsebujejo redkokdaj več nego eno četrtino odstotka rastlinskih kislin, jabolka pa 1 do 1 in pol odstotka.

»Bo že!« je rekla, ker vpričo mož ni mogla govoriti več. »Bo že!«

»Samo da bo!« je dejal. Imel je še usnjat predpasnik in zavihane rokave. »Da se mudi,« je dejal ter šel, kakor je bil, dočim je bil Grm v pražnji obleki. Bazk se je držal resno ter vlekel viržinko. Pepel je otresel na kamenite plošče v veži.

»Ali Franceta ni?« je vprašala.

»Seveda smo!« je rekla Neža.

»Seveda smo!« je rekla Neža. »Seveda smo! S Pezdirnice smo spravili vse!« je govorila o košnji. Sukala se je okoli škafa in tolkla s pahom.

»Ne, rad bi vedel, ali je France že doma?« je zavpil v uho.

»Ze! Ko je padel, se je dvignil in sem mu morala namazati rano z arniko! Hudo se ni, samo pozna pa se!« je kimala.

»Če ni bil Siegl?« je polglasno dejal.

»Ga ni doma, je nekam šel!«

»Če ga ni Siegl!« je ponovil, ker so ženske, ki so brale borovnice, pripovedovale o strelu ter da je potem Siegl vsaki stresel cajno, ki ni imela listka. Tudi onim, ki so plačale. Če ni bilo listka, je zavihtel cajno in borovnice so se razsule in razletele po grmovju, kakor bi vrgel pesek po listju. In ženske so pravile, da je Siegl Franceta obstrelil v rebra ter da je bila vsa srajca krvava. Res se je France po poti bil rekel proti šepavi Barbki, ki je nesla golovice, da ga je Siegel hotel, pa ga ni. Toda v suši in vročini je njegova beseda porasla, kakor bi zalival. Da ga je samo v palec, ki ga je obvezal in obveza je bila krvava. Barbka je to povedala naprej in zvečer so ženske že vedele, da ga je v rebra ter da je France Siegla prej z vejo. »Kaj se spušča z vejo, če vidi puško!« France da je prišel domov ter po večerji rekel, da mora iti in naj ga ne čakajo, je mirno pripovedovala Neža. Bazk je ni nič več slišal.

France je bil tisti čas že za Medvedjim vrhom in vlekel puško iz votlega javorja.

»Ali smo prvi?« je vprašal Polanc.

»Kakor vidiš, sem jaz pred vami!« se je zagugal Benko. »Zmerom pred vami! In tebe se nisem prav nič nadejal, prav nič, Bazk!«

»Saj nismo gobavi!« je Vidmar naglo potisnil Benka v stran.

Urejal je ves zamišljen in jezen papirje na mizi. Danes je prejel od glavarstva, naj se izvoli župan drugi teden. »Saj še ni nič pripravljenega!« je zagnal dopis. »Lahko gospodom pri zeleni mizi. Oni nekaj rečejo in mi naj bi plesali!«

Ko so prihajali možje, je dopis naglo vtaknil med papirje ter sladak in prijazen stopil naproti. Vse mu je šlo narobe. France se tisti večer ni bil zmenil nič za krave ter je morala Polonca nastiljati, lisica je bila prišla tik do rži ter odnesla jarčko. »Ker ni bilo več čuvaja!« Češplji je našel odlomljen vrh na klancu in pastirji so metali kamenje na njivo. »Da bi se kosa skrhala! — Lahko gospodom, oni rečejo, mi pa naj bi plesali!« Zdaj so prihajali. Polanc, Grm in Bazk. Vedel je, da bo padlo, kamor potegnejo.

»Benko, kar molči! Tja sedi in molči!«

Benko pa ni molčal.

»In Polanca se tudi nisem nadejal! Prav res, da ne. — Vidiš muhe? Lop!«

»Pa si se zmotil, Benko!« se ga je nevoljno otresel Polanc. »Zmotil, pravim!«

»Benko se večkrat moti!« je hitel Vidmar in vlekel stole in mize, da bi možje sedli.

(Nadaljevanje prihodnjič)

g.

PO DOMOVINI

Šmartno pri Slovenjem Gradcu. Krizanteme venejo na okrašenih grobovih. A na svežem grobu mladega moža Jožeta Peršeta, krojača z Brd so še vse rosne in sveže, kakor je še sveža rana, ki jo je zadala svojcem njegova kruta smrt. Šele pred šestimi meseci se je poročil v nadi, da se njegovo rahlo zdravje ob toplem družinskem ognjišču okrepi in zboljša. A pogubonosna morilka — jetika — ga je že zaznamovala s poljubom smrti in v jesenskih sapah je zahtevala svojo žrtev. V najlepših letih se je moral posloviti od življenja. Pokopali smo ga v sredo ob številni udeležbi tovarišev in znancev. Kot krojač je bil izboren obrtnik, njegovo delo ga je hvalilo samo. Zaradi svoje mirne narave je bil splošno priljubljen in bomo njegovo izgubo bridko občutili. Sveti Ti večna luč, dragi Jožko! Užaloščeni mladi vdovi in ostalim pa naše iskreno sožalje!

Slovenj Gradec. Gospodarsko poslopje je pogorelo posestniku Francu Sedovniku, p. d. Žuku, v Vrbah pri Slovenjem Gradcu. Krvavi plameni so izbruhnili v noč okrog 8 v nedeljo 5. t. m. zvečer in rdeče osvetlili vso okolico. Sosedje so brž prihiteli na pomoč in požrtvovalno gasili, a ogenj se je širil z bliskovito naglico po vseh sosednih poslopjih. Bati se je bilo, da ne zajamejo pogubonosni plameni tudi blizu stoječe lepe stanovanjske hiše. Zaman so se domači in sosedje ozirali po gasilcih, ki jih pa ni hotelo biti od nikoder, čeprav je blizu več gasilskih čet, med katerimi jih ima nekaj tudi motorne brizgalne. Vzrok požara ni znan. Škoda, ki je res velika, je le delno krita z zavarovalnino.

Št. Andraž pri Velenju. Le kako nam je nagajalo vreme v zadnjih dneh! Čakali smo na lepše dneve, ki jih pa kar ni hotelo biti. Zato so naši gospodarji z mrkimi obrazi hodili okoli, ker niso mogli prijeti za nobeno delo. In pomenki vseh so se sukali izključno okoli vremena. Od vsepovsod je bilo slišati neprestno tarnanje; z zaskrbljenimi obrazi so naši ljudje zrli v deževne dni. In to po pravici! Saj je neprestano deževje povzročilo, da so vsa jesenska dela močno zastala. Druga leta ob tem času so se ljudje že pripravljali na zimo, večinoma so si že oskrbeli steljo in drva; letos pa še mnogi poljski pridelki niso niti spravljeni. Na njivah je še repa in korenje; pa tudi setev še imajo nekateri. Sicer pa je mnogo zamude povzročilo letos sadje, ki je vzelo mnogo časa, preden je bilo spravljeno pod streho.

Vransko: Ono soboto smo položili k večnemu počitku odločnega krščanskega moža Andreja Pečovnika iz Klokočovca, očeta našega priljubljenega župana Franca Pečovnika. Dobri Bog mu bodi za njegova dobra dela obilen plačnik! Gospodu županu in njegovi družini pa naše iskreno sožalje!

Galicija pri Celju. Na Pernovem so se fantje zbrali pod vodstvom šolskega upravitelja g. Bratkoviča in ustanovili MIRZ. — Cena namiznim jabolkom se je pri nas zvišala in se plačuje že po 3 din za kg.

Iz Zidanega mosta. Oni petek ponoči je bilo vlomljeno v hotel g. Juvančiča. Že lani je neznanec odnesel iz gostilne, kamor je vlomil, lep radioaparat, tatu pa takrat niso dobili. Letos pa se je tat skoro sam ujel. V Hrastniku so orožniki aretirali 35 letnega Antona Slugo, doma iz Trbovelj. Pri aretaciji je Sluga priznal zločinsko dejanje. Sluga ima na vesti že nek umor na Hrvatskem in je šele pred kratkim prišel iz zaporov, kjer je presedel 7 let.

Iz Gomilskega. Pred dnevi sta občini Gomilsko in Braslovče s sodelovanjem okrajnega cestnega odbora v Celju imeli na cesti Gomilsko—Zakelj, Poljče, Parižlje, komisijo zaradi odkupa, odnosno razmejitve zemljišča, ki je potrebno za preureditev te prepotrebne občinske ceste. Posestniki so darovali razen dveh brezplačno 22.000 kvadratnih metrov zemlje, kar pomeni, da so veliko pripomogli h gradnji.

Frankolovo pri Celju. Ono soboto dopoldne smo Frankolčani spremljali na zadnji poti 19 letnega posestniškega sina in krojaškega vajenca Pavla Gojšnika. Tako velikega pogreba na Frankolovem že dolgo ni bilo. Žalostna smrt 19 letnega fanta v graščinskih gozdovih na Konjiški gori je presunila vso našo faro in povsod je govor samo o tej nesreči. Nesrečni fant je najbrž zagazil v gosto meglo, da mu je spodrsnilo na drči. Razširjajo se razne vesti, celo, da se je Pavle sam ustrelil, kar pa ne odgovarja resnici. Ni pa izključeno, da je Pavla ustrelil kak divji lovec, ker je divje lovstvo v našem kraju precej razširjeno.

Laško. Davica se je pojavila v mnogih krajih našega okraja. Kot prvo žrtev je zahtevala 6 letnega sinčka preglednika finančne kontrole Mirka Krapuška.

Ponikva ob juž. žel. Našo vas je pred dnevi pretresla huda nesreča 79 letnega občinskega reveža Vlaka Jakoba. Starček je pozno zvečer sedel na voz, v katerega so bile vprežene krave. Na slabi cesti pa je padel pod voz, da sta šla kolesa čezenj. Dobil je hude poškodbe po glavi in nogah.

Rečica ob Savinji. V Slavonskem Brodu je padel pri oddanju splava 38 letni posestnikov sin Žunter Ivan in si zlomil levo nogo. Žunterja so pripeljali v celjsko bolnišnico.

Iz gornjegrajskega okraja. Jesensko licencovanje bikov in merjascev v našem okraju bo po nasledajem redu: V ponedeljek, dne 20. novembra ob 1. popoldne v Šmartnem ob Paki, istega dne ob 4. popoldne v Bočni, v torek, 21. novembra ob 8 zjutraj v Lučah, istega dne ob pol 11 v Ljubnem, ob 2 popoldne v Novi Štifti in ob 4 popoldne v Gornjem gradu. V sredo, 22. novembra ob 8 v Rečici ob Savinji, ob 10 dopoldne pa v Mozirju. Za občino Solčavo se bo dan in ura licencovanja naknadno določila.

Novice iz celjskega okraja. Celjska policija je razkrinkala tatinsko družbo, ki je okradla zlatarskega mojstra Ochsa v Celju za okrog 12.000 din. — Oni ponedeljek zvečer je bilo v društveni dvorani v Celju važno in zelo dobro obiskano gospodarsko predavanje gospoda Avsenika iz Ljubljane. — Za »Domoljuba« je v celjskem okraju vedno živahnejše zanimanje. Posebno pozornost so vzbudile lepe nagrade.

Dol pri Hrastniku. V nedeljo so našli ljudje na poti med Hrastnikom in Dolom pod neko skalo obešenega 13 letnega fanta Krajška A. Fantek je izginil pred tremi tedni in je očividno že tri tedne visel.

Trbovlje. V ponedeljek zjutraj se je razširila po našem kraju strašna vest o tragični smrti 42 letnega rudniškega poduradnika Grozdnika Stanka iz Trbovelj. S svojo ženo je šel v nedeljo k svojemu svaku k Sv. Katarini nad

---

46

Gospod Volodijovski

»Nihče izmed njih ne dvomi o hetmanovi velikodušnosti in vsi ga natihem v srcu ljubijo, ali vendar si mislijo takole: hetmana samega kraljevem dvoru za črtijo, konfederacija mu grozi šlahčanska zijala razkričavajo za izdajalca, na s sodiščem — kako naj on kaj doseže?«

Gospod Boguš si je začel gladiti lase.

»Kaj torej?«

»Torej sami ne vedo, kaj naj store.«

»In ostanejo pri sultanu.«

»Ne.«

»No, kdo jim ukaže vrniti se v ljudovlado?«

»Jaz.«

»Kako to?«

»Tuhaj-bejev sin sem!«

»Moj Azija,« je dejal čez trenutek gospod Boguš, »ne rečem, da niso oni morda zaljubljeni v tvojo kri in Tuhajevo slavo, čeprav so oni naši Tatarji, Tuhaj-bej pa je bil naš sovražnik. Take reči že razumem, ker je tudi pri nas šlahta, ki z nekim ponosom pripoveduje, da je bil Hmielnicki šlahčič in da je izhajal ne iz kozaškega, ampak iz našega naroda, iz Mazurov... No, vendar je bil tak lopov, da ga v peklu ne najdeš hujšega; ker pa je bil znamenit bojevnik, ga radi spoznavajo za svojega. Je že taka človeška narava! Da bi ti pa tvoja Tuhajeva kri dajala pravico, ukazovati vsem Tatarjem, za to ne vidim pravega razloga.«

Azija je nekaj časa molčal, potem pa je upri dlani ob stegna in rekel:

»Torej vam povem jaz, gospod podstolnik, zakaj me posluša Kričinski in me tudi drugi poslušajo. Poleg tega, da so oni navadni Tatarji, jaz pa knez, je v meni tudi še misel in moč... No, ne veste ne vi, pa tudi sam gospod hetman ne ve...«

»Kakšna misel, kakšna moč?«

»Ja tobo skazati ne umiju (Jaz tega ne znam povedati),« je odgovoril po rusinsko Azija. »Toda zakaj sem jaz pripravljn za take reči, katerih se drug ne bi drznil? Zakaj sem jaz premišljeval to, česar drug ne bi premišljeval?«

»Kaj govoriš? O čem si pa premišljeval?«

»Jaz sem premišljeval o tem, če bi mi gospod hetman dal prosto roko in pravico, bi jaz pripeljal nazaj ne samo te ritmojstre, ampak bi postavil polovico orde v hetmanovo službo. Ali je mar malo puste zemlje na Ukrajini in na Divjih poljanah? Naj hetman samo razglasi, da postane Tatar, ki pride v ljudovlado, šlahčič, da ne bo glede vere nobenega pritiska nanj, da bo služil v lastnih praporih, da bodo vsi imeli lastnega hetmana, kakor ga imajo kozaki, stavim svojo glavo, da bo takoj vsa Ukrajina veliko mravljišče. Prišli bodo Lipki in Čeremisi, prišli bodo od Dobrudže in Bialogroda, prišli bodo s Krima — črede priženo in pripeljejo žene z otroki na arbah. Ne tresi z glavo, gospod: prišli bodo, kakor so prišli prejšnji, ki so skozi stoletja zvesto služili ljudovladi. Na Krimu in povsod jih stiskajo kan in murži, tu pa postanejo šlahta in bodo imeli sablje in bodo pod lastnim hetmanom hodili v boj. Prisežem ti, gospod, da bodo prišli, ker mrjejo tam včasih od gladu. In ko se med avlami (rodovi) razglasi, da kličem jaz z močjo gospoda hetmana, da kliče Tuhaj-bejev sin, tedaj jih pride semkaj na tisoče.«

Gospod Boguš se je zgrabil za glavo:

»Za božje rane, Azija, odkod ti prihajajo take misli? Kaj bi to bilo?«

»Bil bi na Ukrajini tatarski narod, kakor je kozaški! Kozakom ste priznali privilegije in hetmana, zakaj jih ne bi priznali nam? Vprašuješ, gospod, kaj bi to bilo? Drugega Hmielnickega bi ne bilo, ker bi mi takoj stopili z nogo kozakom za vrat, kmečkih uporov bi ne bilo ne pokoljev ne pustošenja, tudi Dorošenka bi ne bilo; zakaj, naj bi se le dvignil, prvi bi ga jaz na povezki pripeljal hetmanu pod noge. A če bi hotela turška moč iti nad vas, bi bili sultana in če bi hotel kan napadati, bi bili kana. Ali niso mar delali tako že prej Lipki in Čeremisi, čeprav so vztrajali v mohamedanski veri? Zakaj naj bi drugače delali mi, Tatarji ljudovlade? Mi, šlahta?... Zdaj pa računaj, gospod: Ukrajina mirna, kozaštvo obrzdano, zaščita pred Turkom, nekaj deset tisočev vojske več — vidiš, tole sem premišljeval, tole mi je prišlo na misel, to je tisto, zakaj me poslušajo Kričinski, Adurovič, Moravski, Tvorkovski, to je tisto, zakaj se privali na one stepe pol Krima, kadar kriknem!«

Gospod Boguš je bil tako osupel in pretresen spričo Azijevih besed, kakor da so se stene te sobe, v kateri sta sedela, naglo razmaknile in so se njegovim očem prikazale nove neznane pokrajine. Dolgo časa ni mogel spregovoriti niti besede in je samo gledal na mladega Tatarja, ta pa je začel z velikimi koraki hoditi po sobi in je slednjič rekel:

»Brez mene bi se ta reč ne mogla zgoditi, zakaj jaz sem Tuhaj-bejev sin, a od Dnjepra do Dunajca ni med Tatarji glasnejšega imena.«

Čez trenutek pa je dodal:

»Kaj so mi Kričinski, Tvorkovski in drugi! Ne gre za nje same, ne gre za nekaj tisoč Lipkov in Čeremisov, ampak za vso ljudovlado. Pravijo, da nastane spomladi velika vojna s turško močjo, toda dajte mi samo dovoljenje in jaz navarim med tatarstvom takega kropa, da si sam sultan roke popari.«

»Za Boga, kdo si ti, Azija?« je kriknil gospod Boguš.

On pa je dvignil glavo:

»Bodoči hetman tatarski!«

Blesk plamenov je padal v tem trenutku na Azijo, osvetljujoč njegov grozoviti in obenem lepi obraz. Gospodu Bogušu pa se je zdelo, da stoji pred njim neki drug človek, tako velikost in ponos je izžarevala postava mladega Tatarja. Čutil je tudi gospod Boguš, da govori Azija resnico. Ko bi

Ob 25 letnici plodnega dela

Letos, dne 9. septembra 1939, je preteklo 25 let, odkar je prišel na Boh. Belo g. župnik Mart. Drole. G. župnika vsa belska fara visoko ceni in spoštuje. Ne moremo našteti vseh njegovih prizadevanj, ne njegovega dela in uspehov za dušni in telesni blagor faranov. Vsi farani se tega dobro zavedamo. Koliko se naš g. župnik trudi za versko življenje v fari! Najprej velja v vsej okolici za enega izmed najboljših in praktičnih katehetov. Vse njegovo delo v šoli se suče v tem, da bi mladino vzgojil čim bolj evharistično. In uspehe ima. Saj vidimo vedno pri obhajilni mizi kopice otrok. In tudi odraslih ne pušča v nemar. Vsak faran ma je enako pri srcu. Kako žalosten in ves nesrečen je, če vidi, da je kakšna njegova ovčica zašla med trnje. Takoj jo kliče in vabi na dobre pašnike. Največjo skrb pa polaga na to, da je v fari dobro časopisje. Domoljub in Mohorjeva družba imata vedno rekord. Ni je skoraj hiše, da bi ne bilo v njej kat. časopisja. Za verska in katoliška društva je njegovo delo veliko. Mnogokrat ima težave. Pa vse premaga. Prav letos je začel graditi novi Prosvetni dom. Začetek je storjen. Letošnje svetovno razmere so delo ovirale in če mu bo Bog dal srečo, drugo leto bo stal sredi vasi veličasten prosveten dom. Koliko skrbi za domačo hišo božjo, vemo. Krasen vojni spomenik, novi bronasti zvonovi itd. Povsod v cerkvi in okoli nje vlada najlepši red. Domačini in tujci, ki se tu ustavljajo, vse to hvalijo in občudujejo. Mnogo se je v teh letih udejstvoval pri gospodarskih panogah. Belanom je pomagal pri izboljšanju pašnikov, planin, pri živinoreji, pri zadrugah vseh vrst itd.

Vsi njegovi farani smo za vse to hvaležni, želimo mu še mnogo uspehov med nami in da bi še veliko let med nami živel in deloval. Dobri Bog pa naj mu vse njegovo nesebično delo stotero poplača.

Trbovljami. Dobre volje se je vračal s svojo ženo domov pozno ob 9 zvečer. V soteski Boben blizu gostilne Plaznik se je Grozdnik naslonil s hrbtom na ograje ob prepadu. Ograja pa se je zrušila in nesrečni Grozdnik je padel v več metrov globok prepad in si na skali prebil lobanjo.

Vojnik pri Celju. V nekem listu smo brali, da namerava spremeniti znana tvrdka Voschnagg v Boštanju svoj naziv v slovenski Vošnjak. Tudi v našem trgu bi bile potrebne slične spremembe.

Rovte nad Logatcem. Kljub slabemu vremenu smo imeli Rovtarji preteklo nedeljo zelo lepo slovesnost. Naša delavna MKZ je organizirala »Zahvalni dan«. Ob 2 popoldne se je razvrstil iz Zadruge pisan sprevod s praporom na čelu. Nad 40 fantov in deklet je bilo v sprevodu v narodnih in v kmečkih nošah. Nosili so lepo okrašene pridelke, najboljše, kar so jih rodile rovtarske njive. Posebno so bili ljubki štirje fantki v narodnih nošah z obloženimi koši. V cerkvi je imel župnik kratek nagovor. Blagoslovil je pridelke, z zahvalno pesmijo pa se je slovesnost v cerkvi zaključila. Nato pa je bila v dvorani prosvetnega društva proslava. Vse točke sporeda so poudarjale misel: Bog daje zemlji rast, zemlja nam daje plodove, zato bodimo Bogu hvaležni, zemljo pa ljubimo in se je držimo. Proslava je v zadovoljstvo in korist vseh zelo lepo uspela.

Sv. Barbara v Halozah. Akcija, katero je uvedla Kmečka zveza za proslavo zahvalne nedelje z darovanjem pridelkov, ni niti nič smešnega in ne sramotnega, ne novega. V naši fari je bila nekdaj že ta navada za časa župnikov Božidarja Rajča, Franca Juga in Murkovića. Nekdanji mežnar za teh župnikov Kolindrek je na vseh oltarjih položil razne pridelke, kakor grozdje, sadje itd. In vsak se je spomnil pri prihodu v cerkev, da je danes zahvalna nedelja in so se verniki zahvaljevali Bogu za prejete darove zemlje. Ta navada je bila pozneje opuščena, pa bi bilo dobro, če bi se zopet uvedla.

Moravče. Običajni Martinov sejem je bil v soboto precej živahen. Kupčija je bila srednja, prašički so se bolj slabo prodali. Na denar je bilo treba skrbno paziti. V nevarnosti so bili posebno zunanji ženi, iz katerih so izginile večje in manjše vsote. Nekemu možu je padla v gneči na tla denarnica; ko jo je hotel pobrati, pa je že ni bilo več na mestu. Nekdo je našel presenečen v svojem žepu tujo denarnico, v kateri je bilo le nekaj drobiža. Vedoč, da mu je podtaknjena, jo je izročil orožnikom, ki so ugotovili, da je bila ukradena neki osebi iz moravške okolice. Tat jo je izpraznil ter jo odložil tako, da bi padel sum na drugo osebo.

Rateče pri Školji Loki. Bliža se novo leto, treba bo obnoviti naročnino za naše časopise. — Ostanimo zvesti katoliškemu tisku in le druge pridobimo zanj. Pridno segajte po nedeljskem »Slovencu«, katerega kolporterji raznašajo po fari. — V zimskih mesecih ne pozabimo na društveno knjižnico. Mladina oprimi se lepe in poštene knjige, naj ti bo učiteljica skozi življenje. — Šolska mladina pripravlja pod vodstvom svojih učiteljic pravljično igro »Petrčkove poslednje sanje«, ki jo uprizori okoli božiča. Na Martinovo nedeljo je minulo leto dni, kar se je zgodil na Brezjah nenavaden dogodek, ko je hipoma ozdravela hroma in nema 9 letna faranka Tončka Krajnik iz Godešiča. Starši so se šli za obletnico s presrečno deklico zahvalit brezjanski materi za veliko milost. Mala Tončka se po letu dni počuti popolnoma zdravo, se krepko razvija in pridno uči.

Št. Gotard. Umrla je v ljubljanski bolnišnici mlada žena, zvesta članica ženske Marijine družbe Francka Hrastovec iz Zaplanine. Pripeljana je bila na domače pokopališče. Zelo lep pogreb so naredile žene Marijine družbe s prelepo novo zastavo in ganljivi govor pri odprtem grobu g. župnika je napravil na navzoče globok vtis. Zapušča dva otročička in moža. Počivaj v miru, domačim naše globoko sožalje!

Vranja peč pri Kamniku. Fantovski odsek vabi razen članov tudi druge fante na svoje večerne sestanke, kar jim bo gotovo v korist. Le s korajžo in pogumom na delo, da bomo lahko ponosni na svoj mladinski obstoj. — Fantovski večeri se vrše vsak četrtek.

Litija. ZZD v Litiji obstoja že dalj časa, vendar je s pravim delom začela šele, ko je prevzel njeno vodstvo mladi in agilni delavski zaupnik g. Prebil Janko ml. On je namreč prvi prišel do spoznanja, da je delavcem poleg materialnih dobrin, potrebna tudi dušna hrana!

Vera je v tem, da sprejmeš resnice, ki jih je Bog razodel, — vera je v tem, da po teh resnicah uravnaš svoje življenje, — vera je v tem, da daš Bogu dolžno čast!

V vsako hišo Domoljuba!

---

bil razglašen podoben hetmanov poziv, bi se brezdvomno vrnili vsi Lipki in Čeremisi, pa tudi divjih Tatarjev bi prišlo za njimi zelo veliko. Stari šlahčič je izvrstno poznal Krim, kjer je bil dvakrat suženj in potem poslanec, ko ga je bil hetman odkupil. Poznal je bahčisarajski dvor, poznal orde, ki so bivale od Dona do Dotrudže. Vedel je, da pozimi številni slusi (naselbine) od gladu umirajo; vedel je, da je muržam zoprn despotizem in odiranje kanskih baškakov (namestnikov), da nastajajo često na samem Krimu upori. Zato je takoj sprevidel, da bi rodovitna zemlja in privilegiji brez dvoma privabili vse te, katerim se je v starih bivališčih godilo slabo in so bili na tesnem ali v nevarnosti.

Privabili bi jih tem bolj, ko bi jih začel klicati Tuhaj-bejev sin. On edini je mogel to izvršiti, drug nihče. On je mogel s slavo svojega očeta dvigniti aluse, oborožiti eno polovico Krima proti drugi, potegniti za seboj divje orde bialogrodske in pretresti vso kanovo moč, da, celo sultanovo!

Ako bi se hotel hetman okoristiti s priložnostjo, bi lahko smatral Tuhaj-bejevega sina za človeka, ki mu ga je poslala sama Previdnost.

Zato je začel gospod Boguš z drugačnimi očmi gledati na Azijo. Čim dalje bolj je strmel, kako so se mogle take misli roditi v njegovi glavi. In kar pot je stopil vitezu na čelo, tako ogromno se mu je to zdelo. Vendar pa mu je ostalo še dosti dvoma v duši, zato je čez trenutek dejal takole:

»Ali pa veš ti, da bi za tako stvar morala biti vojna s Turkom?«

»Vojna bo tudi tako! Zakaj naj bi bili sicer ordam ukazali iti pod Adrianopol? Le tedaj morda ne bo vojne, če nastanejo prepiri v sultanovi državi. Če pa bo treba odriniti v boj, bo polovica orde na naši strani.«

»Za vsako reč ima spak argument (dokaz)!« je pomislil gospod Boguš. »V glavi se mi vrti!« je rekel čez trenutek. »Vidiš, Azija, to je v vsakem primeru težka stvar. Kaj bi neki rekel kralj, kaj bi rekel kancler in stanovi in vsa ta šlahta, ki po večini gospodu hetmanu ni naklonjena?«

»Meni je treba samo pismenega hetmanovega dovoljenja. Kadar pa bomo mi enkrat tu sedeli, naj nas potem le odstranijo! Kdo nas bo odstranil in s čim? Vi bi radi pregnali zaporožce s Siči, pa jih ne morete.«

»Gospod hetman se zboji odgovornosti.«

»Za gospodom hetmanom bo stalo petdeset tisoč ordinskih sabelj razen vojske, ki jo ima v roki.«

»In kozaki? Na kozake pozabljaš? Ti bodo začeli takoj ugovarjati.«

»Prav za to smo mi tukaj tudi potrebni, da bi visel meč nad kozaškim vratom. Kdo drži Dorošo? Tatarji! Če pa vzamem jaz Tatarje v roke, tedaj se bo moral Doroš hetmanu ukloniti.«

Tu je Azija stegnil roke in razkrečil prste v obliki orlovih krempljev, potem pa je zgrabil za ročaj sablje:

»Tako pokažemo mi kozakom pravico! Oni pojdejo za kmete, mi pa bomo imeli Ukrajino v posesti. Čuj, gospod Boguš, vi mislite, da sem jaz majhen človek, ali jaz nisem tako majhen, kakor se je zdelo Novoviejskemu, tukajšnjemu poveljniku, častnikom in vam, gospod Boguš! Vidiš, jaz sem noč in dan to premišljeval, tako da sem se posušil, da mi je obraz upadel in — poglej, gospod — počrnel. Ali kar sem zamislil, to sem dobro premislil in zato sem vam rekel, da je v meni moč in misel. Sam vidiš gospod, da so to velike reči. Pojdi h gospodu hetmanu, ampak urno! Razloži mu, naj mi dá pismeno dovoljenje, in jaz se ne bom brigal. Hetman ima veliko dušo, hetman bo vedel, da je to moč in misel! Hetmanu povej, da sem Tuhaj-bejev sin, da morem samo jaz to storiti. Razloži mu, naj pristane na to, samo, za Boga, pravočasno, dokler je še sneg na stepi, preden pride pomlad; zakaj na spomlad bo vojna! Pojdi takoj in se precej vrni, da bom jaz čimprej vedel, kaj mi je storiti.«

Gospod Boguš niti opazil ni, da je govoril Azija z zapovedujočim glasom, kakor bi že bil hetman in bi dajal svojemu častniku naročila.

»Jutri se odpočijem,« je rekel, »pojutrišnjem pa odrinem. Bog daj, da bi našel hetmana v Javorovu. On se hitro odloči in takoj boš imel odgovor.«

»Kako misliš, gospod, ali pristane hetman na to?«

»Morda ti ukaže priti k njemu, zato sedaj ne hodi v Raškov, od tu dospeš hitreje v Javorov. Ali pristane, ne vem, gotovo pa to reč temeljito preudari, ker navajaš tehtne razloge. Pri živem Bogu, nikoli bi ne bil tega pričakoval o tebi, zdaj pa vidim, da nisi navaden človek in da te je Gospod Bog določil za nekaj velikega. No, Azija, Azija, namestnik v lipkovskem praporu, nič več, pa mu take reči hodijo po glavi, da človeka strah prevzema. Zdaj se ne bom nič več čudil, tudi če bi zagledal čapljino pero na tvoji čepici in bunčuk nad teboj... Tudi rad verjamem, kar pripoveduješ, da so te tiste misli ponoči žrle... Takoj pojutrišnjem odrinem, samo nekoliko se odpočijem. Zdaj pa takoj odidem, ker je pozno in mi v glavi šumi kakor v mlinu. Ostani z Bogom, Azija... V senčeh mi kuje, kakor bi se bil napil... Ostani z Bogom, Azija, Tuhaj-bejev sin!«

Tu je gospod Boguš stisnil Tatarju shujšano roko in se bo obrnil k vratom; obstal pa je še na pragu in rekel:

»Kako je to?... Nova vojska za ljudovlado... meč, viseč nad kozaškim vratom... Doroš poniižan... prepiri na Krimu... turška moč oslabljena... konec napadov na Rusijo... Za Boga!«

S temi besedami je odšel. Azija pa je še trenutek gledal za njim in šepnil:

»In za mene bunčuk in bulava[34] in... z volje ali brez volje — ona! Sicer gorje vam!«

[34] prapor in palica (žezlo), znamenji hetmanskega dostojanstva.

„Domoljub“ je najbolj razširjeni tednik med vsemi Slovenci!

Razpisujemo ne 500 ampak **nad**

700

lepih nagrad

za vse dosedanje in nove naročnike ‚Domoljuba‘

Nagrade so:

Radijski aparati, harmonike, dvokolesa, plugi, brzoparilniki, brzoparilni lonci, kuhinjska posoda, čevlji, blago za obleke, srajce in razna druga koristna darila

Žrebanje bo pred komisijo naročnikov in ob navzočnosti javnega notarja **dne 15. februarja 1940.**

Do žrebanja bo imel pravico vsak ‚Domoljubov‘ naročnik, kdor bo plačal naročnino za celo leto 1940 do dne 31. januarja 1940.

Požarna podpora 1000·— din.

Kdor nam pridobi pet novih naročnikov, ki bodo plačali naročnino za celo l. 1940, bo dobival sam ‚Domoljub‘ za celo l. 1940 zastonj

Vabimo vse dosedanje naročnike ‚Domoljuba‘ da nam pridobe novih naročnikov

Kdor že sedaj naroči in plača naročnino ‚Domoljuba‘ za celo l. 1940, bo dobival ‚Domoljub‘ do konca tega leta zastonj

Ne pozabite, da rabite v teh časih zvestega prijatelja in svetovalca. ‚Domoljub‘ Vam to hoče biti! Zato ga čimpreje naročite in navdušite zanj še druge.

Ne pozabite! „Domoljub“ ima vedno 2 strani novic v slikah!

Ne odlašajte z naročilom!

Uprava ‚Domoljuba‘

Dolžnost vsakega delavskega zaupnika mora biti, da pribori delavstvu čim bolje življenjske pogoje, mora pa skrbeti tudi za to, da se delavstvo udejstvuje tudi na prosvetnem polju! — ZZD v Litiji priredi v soboto, 18. novembra ob 8 zv. in v nedeljo, 19. novembra ob 3 popoldne v dvorani Ljudskega doma v Litiji krasno dramo iz delavskega družinskega življenja: Mati ljubi! — Vsi, zlasti pa delavci, vabljeni!

Raka pri Krškem. Kdo bi si mislil, ko je pred nekaj meseci odšla pred večnega Sodnika Alojzija Novšak iz Rake, da bo danes že krila gruda njeno 48 letno sestro Marijo Tičar iz Koritnice. Večna ji luč! — Sol se je pocenila. Kolik blagodat je to za človeka, živečega v skromnih razmerah. Marsikdo bi si rad nabavil živinske soli, da bi z njo kolikor toliko zboljšal letošnjo slabo krmo. Toda soli ni. Vprašaš v Krškem, pošlješ v Novo mesto ponjo, a ne dobiš je. Zelo bi bilo ustreženo, in bili bi hvaležni odločujočim činiteljem, če bi temu pomanjkanju odpomogli.

Št. Vid pri Stični. V naši župniji imamo nekaj oseb, ki so dosegle izredno visoko starost 90 let. V vasi Št. Pavel so meseca februarja obhajali 90 letnico rojstva Ovnikovk oče (Furga Janez), ki so pa nas žal meseca aprila že zapustili in odšli k svojemu Bogu. Meseca maja je pa obhajala 90tetnico rojstva Štojeva mati (Boldin Frančiška) iz Zagorice. Še danes se ponaša s tako trdnim zdravjem, da opravlja te vse gospodinjske dela in hodi ob nedeljah še redno k službi božji. Na 90letni jubilej se pripravlja Kožuharjev oče (Grden Franc), ki še vedno gospodarijo na svoji lepi kmetiji. Upamo, da jim bomo spomladi tudi čestitali k 90letnici. Na Martinovo so pa izpolnili 90 let Roštanova mati (Lavrin Marija). V skromnih razmerah so, kot večina slovenskih mater, lepo vzgojili šestero otrok, od katerih je sin France ugleden čevljarski mojster v Ameriki, Pavel vesten uradnik v Radovljici, Anton, priljubljen kantiner v šentpetrski vojašnici v Ljubljani, najmlajši Jožef pa skrben gospodar na sicer majhnem, a lepo urejenem domu, kjer mu pomaga sestra Ana, Antonu v Ljubljani pa sestra Marija. Svojo vzorno mater vsi izredno spoštujejo, izkazujoč jim dejansko ljubezen in hvaležnost. Iz srca jim želijo, da jih Bog ohrani do skrajnih mej življenja. Tem čestitkam se dobri faranki pridružuje vsa župnija in tudi »Domoljub«, ki ga tako radi prebirajo, kliče: Bog živi Roštanovo mater in jo ohrani do skrajnih mej življenja.

Št. Jernej na Dolenjskem. Ko so vozili vino iz Gadove peči, se je zgodila velika nesreča. Šoferju je odpovedal volan in avto, naložen s sodi vina, je skočil s ceste v 3 m globok jarek. Avto se je razbil, sodi pa so se zvalili preko glav šoferja in g. Kirna, ki sta bila v kabini, po travniku okrog 30 m daleč in se skoro popolnoma razbili. Šofer je pri nesreči dobil le lahke poškodbe, dočim je dobil g. Kirn težke in nevarne poškodbe. Prvo pomoč je ponesrečencema nudil g. Frančič Franc.

Višnja gora. Cene živine na sejmu v Višnji gori dne 6. novembra so bile naslednje: voli prve vrste 4.50 do 5 din, druge vrste 4 do 4.50 din, tretje vrste 3 do4 din; krave prve vrste 4 din, druge vrste 3 do 4 din, tretje vrste 2 do3 din; telice prve vrste 4 din, druge vrste 3.50 do 4 din, tretje vrste 3 din; telefa prve vrste 6 din, druge vrste 5 din; prašiči špeharji 9 din, pršutarji 7 do 8 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 8 do 10 din, telečje 10 do 12 din, svinjske 6 do 8 din za 1 kg. Pri kupčijah so cene naslednje: pšenica 100 kg 175 din, ječmen 100 din, rž 150 din, koruza 160 din, oves 175 din, fižol 400 do 450 din, ajda 200 din, krompir 100 do 125 din, seno 50 din, slama 25 din, drva bukova 1 m 60 do 70 din, mleko 1,50 do 2 din za 1 liter.

Brusnice pri Novem mestu. V času od 29. oktobra do 5. novembra je bil v naši župniji sv. misijon, ki so ga vodili čč. gg. lazaristi: p. superior Flis, g. Slana in p. Mav. Njihovi krasni, času in našim razmeram primerni govori so morali odtajati še tako zakrknjeno srce. Povemo, da nam je bil sv. misijon zelo, zelo potreben, zlasti v današnjih časih. Od blizu in daleč so prihajali ljudje poslušat govore in prejemat sv. zakramente. Vsa fara je smatrala te zveličavne dni kot praznike. Zdelo se nam je, kot da bi letos znova doživljali sveto Veliko noč. Vsa naša hvaležnost do Boga se je izlila v nedeljo ob sklepu, ko je zjutraj ogromna množica prejela sv. obhajilo in popoldne, ko smo se z glasno molitvijo in krasnim ljudskim petjem zahvaliti Bogu za milosti sv. misijona. Daj Bog, da bi te milosti ostale v naših srcih še dolgo, dolgo. G. župniku Lundru, ki je povabil gg. misijonarje, in gg. misijonarjem samim topla hvala za vse. Najlepše se jim bomo pač oddolžili tako, da bomo šli po pot, ki so jo nam tako lepo, poljudno in prizanesljivo začrtali.

Sv. Križ pri Litiji. Umrl je znani tukajšnji veljak Franc Borštnar iz Gabrovke. Bil je ustanovni lan požarne brambe in prvi njen predsednik. Bil je dobričina ter si znal pridobiti prijateljev v vseh slojih, kar je zgovorno pričal njegov pogreb, katerega se je udeležilo ogromno ljudstva od blizu in daleč. Zapušča dva sinova in hčer, ki so vsi dobro preskrbljeni. Naj počiva v miru! Preostalim naše sožalje!

Šenčur pri Kranju. Tukajšnja krajevna kmetska zveza je tudi letos skupno z mladino slovesno praznovala zahvalno slovesnost iz hvaležnosti do Boga za letošnje poljske pridelke. Na zahvalno nedeljo se je zbralo ogromno število mož, fantov, žena in deklet iz vse šenčurske župnije pred Prosvetnim domom in odšli v župno cerkev z godbo na čelu. V sprevodu so šli g. senator Brodar Janez in g. župan Umnik ter odbor KZ-e. Mladina v štiristopih je korakala vsa obložena z najlepšimi pridelki, ki jih je letos naklonilo nebo v tako obilni meri. Pred oltar je stopil nato g. župnik Gnidovec iz Vogelj ter navdušil z lepim govorom vse navzoče. Nato je cerkev zapela zahvalno pesem. Ob sklepu cerkvene pobožnosti je g. župnik Gnidovec slovesno blagoslovil vse pridelke, ki jih je mladina prinesla s seboj. Nato se je vršila v Prosvetnem domu akademija, kjer so nastopili med drugim tudi g. župan Umnik in g. župnik Vavpotič. Vsa slovesnost je potekla v najlepšem razpoloženju in želeti bi bilo, da bi se taki prazniki zahvale vršili po vsej naši deželi.

Kranjski okraj. Državna cesta Ljubljana-Kranj bo prihodnje leto že vsa dograjena in modernizirana. Gradbeno ministrstvo je sedaj odredilo, da se takoj napravijo načrti za modernizacijo in asfaltiranje ceste Kranj-Britof in ceste Kranj-Kokrica-Naklo. Modernizacija in asfaltiranje bosta morala biti dovršeni že prihodnjo pomlad.

Kranj. Te dni je bil imenovan za inšpektorja na banski upravi v Ljubljani okrajni načelnik g. Lipovšek Gašper iz Kranja. Na njegovo mesto je bil imenovan za okrajnega načelnika g. Vidic iz Ptuja.

Predoslje pri Kranju. Prejšnji teden se je vršil v Prosvetnem domu redni mesečni sestanek JRZ za občino Predoslje. Na sestanku je govoril g. ravnatelj Gabrovšek iz Ljubljane, ki je podal poleg notranje in zunanje političnega pregleda tudi smernice, kakšno naj bo naše gledanje na današnje svetovne dogodke. Tudi pevci pod vodstvom upravitelja g. Fajona so nastopili. Posebnost tega sestanka je bila tudi ta, da so se tega sestanka udeležile tudi dekleta in žene. S tem so predaški farani pokazali, kako znajo ceniti farno skupnost in edinost.

Mekinje. Prosvetno društvo uprizori v nedeljo 19. novembra ob pol 4 popoldne novo igro »Plavže«, katere igre — kolikor nam je znano — doslej še noben oder ni podal. Igra v napetih prizorih kaže ljubezen do domače grude, katero hočejo tujci iztrgati domačinom, in bo nedvomno po svojih zanimivih zapletljajih zadovoljila tudi razvajenega gledalca. Z ozirom na to, da se je društvu zaradi celotnega prenovljenja dvorane nekoliko zadolžilo, leto še posebej vabi vse svoje prijatelje k polnoštevilni udeležbi.

Dobrnič. Ko je delo na polju v glavnem končano, se je spet začelo delo v naših društvih. Fantovski odsek je imel letos zaradi orožnih vaj bolj pozno svoj občni zbor, zato so si pa fantje bolj premislili, kako pričeti, da bo v bodočem letu več uspeha. Postavili so si novega predsednika, mladega in delavnega fanta Žukovca. Pristopilo je k odseku spet nekaj novih članov. Dekliški krožek, ki ga vodi gdč. Lobetova, ima tudi svoje redne sestanke. — Krajevna kmetska zveza je tudi poživila svoje delo. Letos se namerava ustanoviti mladinska kmečka zveza, kar bi bilo za tukajšnji kraj velikega pomena, da se mladina še bolj pritegne k domači grudi. Vodna zadruga je za letos tudi končala svoje delo. Imela je dokaj lep uspeh pri svojem delu, le žal, denarja je letos za javna dela bolj malo prejela. — JRZ bo kmalu imela svoj redni občni zbor. — Letina v tukajšnji dolini je bila zaradi pomladanske povodnji bolj slaba. Kmetje se pritožujejo nad davki. Pijače je letos v izobilju, kar je prvi povod za neljube dogodke, da si nekateri tolikokrat skočijo v lase. Bog daj, da bi tudi to kaj kmalu minilo!

Sevnica ob Savi. Sevnica je dobila 5 novih živinskih, konjskih in svinjskih sejmov, tako da se bo od sedaj naprej vršil vsak mesec eden. Prvi novi živinski sejem bo 30. novembra 1939. Ker se že sedaj obeta veliki dogon živine in svinj, se vabijo kupci, da ga v čim večjem številu posetijo.

Motnik. Letos je smrt parkrat prav občutno posegla v naše vrste. Večinoma je pobirala otroke, pa tudi odrasle. Dne 25. aprila smo pokopali splošno znanega in priljubljenega Barbarčevega očka, ki se je ponesrečil pod vozom. Dne 15. oktobra je umrl upok. rudar in posestnik Brvar Jernej, dobra in poštena duša. Bil je še pri svojih 55 letih — fant. Kal bolezni mu je pustil rudnik. Isti dan, ko smo ga pokopali, je pa v Belgradu na univ. kliniki umrla mlada, pridna in poštena služkinja Nežka Mejač. Komaj v t. septembrom je pri pošteni slovenski družini nastopila službo, po nekaj tednih je pa zbolela in 17. oktobra kljub zdravniški oskrbi umrla v najlepši dekliški dobi. Njenim domačim naše sožalje.

Školjavas pri Celju. Te dni je bila dovršena v surovem stanju delavska stanovanjska hiša, ki jo gradi naša občina. Obsegala bo sedem stanovanj. Stroški gradnje bodo presegali prvotni proračun. Saj razen nekaj malega lesa ni občina prejela prav ničesar zastonj, in je plačala vsak kos opeke, čeprav gradi hišo na Ljubečni, sedežu opekarske industrije. Z gradnjo te hiše bo občina izvršila važen del socialnega skrbstva. Vendar še nekaj besed naši ali drugim občinam, ki bi se lotile sličnih stvari. Brez dvoma bi bilo za delavstvo boljše namesto teh stanovanjskih kasarn graditi enostanovanjske delavske hišice, ki bi si jo lahko stanovalec odplačeval kot najemnino v majhnih mesečnih obrokih, dokler bi ne postala njegova last. Kolikega pomena bi to bilo s socialnega in narodnogospodarskega stališča, si niti misliti ne moremo.

Hotič pri Litiji. Leto gre h koncu in zato vabimo vse dosedanje naročnike »Domoljuba«, da mu ostanejo zvesti tudi v bodoče. Želeti bi bilo, da bi ga naročile še one maloštevilne družine, ki ga še nimajo v naši župniji. »Domoljub« je sploh eden najboljših listov za kmetske družine, in prinaša kmetu toliko poučnih in koristnih stvari, tako da ne bi smela nobena kmetska družina biti brez »Domoljuba«. Nudi tudi druge ugodnosti. Vsak naročnik, ki ima plačano naročnino za vse leto, ima zavarovano svojo stanovanjsko hišo za 1000 din, če pogori. »Domoljub« tudi da mnogo nagrad med svoje naročnike. Za prihodnje leto je raznisanih nad 700 nagrad. To je lepo število. Lansko leto, žal, v naši župniji nismo dobili nobene nagrade; je menda v Hotiču preveč vetra, da vse odnese. Zato pa upamo, da bomo pri prihodnjem žrebanju gotovo dobili kakšno nagrado, ker je zdaj mnogo več nagrad razpisanih. Naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba«, Bogoljuba« in »Slovenski dom« lahko plačate pri zastopniku K. H. v Sp. Hotiču 10.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih „Domoljuba“!

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. — Mnogo zahvalnih pisem.
Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1.

Na deželi pa prodaja Redin vsaka trgovina.

Francoski kralj Ludovik XVI. je l. 1705 ustanovil prvo gasilsko četo. Štirideset jih je bilo za to določenih, in sicer takšnih, ki so bili vajeni del po visokih stavbah, kot krovci, tesarji itd. Dvajset let pozneje pa je bila ustanovljena pariška javna gasilska bramba, ki naj bi varovala Pariz. Ta četa pa je obstojala po večini iz duhovnikov. Veliki zvon katedrale Notre Dame so uporabljali za požarni alarm. Ob neki priliki, ko je izbruhnil požar v sloveči bolnišnici Hotel Dieu, tik Notre Dame, je dvajset teh duhovnikov gasilcev zgorelo pri reševanju bolnikov.

OKOVJE ZA OKNA IN VRATA,

ključavnice — tudi najfinejših vrst —, slamoreznice, reporeznice, robkače za koruzo, vinte za vozove, gnojnične in vodne črpalke, pluge in brane, štedilnike in peči, dobite še vedno zelo ugodno v železnini

FR. STUPICA, Ljubljana, Gosposvetska 1.

Šola, cerkev in pa očetova hiša se morajo za roke držati. Kar se otrok od matere in očeta nauči, ima šola nadaljevati, in sveta cerkev izvršiti. To se pa le v enem in tistim jeziku po pravi pameti v domačih šolah zgodi.

Podaljšaj si življenje!

Življenje moremo podaljšati, bolečine preprečiti, bolezni ozdraviti, slabotne ojačiti, nesalne moremo učvrstiti, in nesrečne napraviti srečne!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenje živcev, potrtost, izguba dobrih prijateljev ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih razlogov.

Zadovoljstvo

je najboljši zdravnik! So poti, ki Te morejo dovesti do dobrega razpoloženja, oživiti Tvoj značaj, napolniti Te z novim upanjem: ta pot je ne opisana v razpravi, ki jo še more vsakdo, ki jo zahteva, dobiti takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priročni knjižici le razloženo, kako morete v kratkem času in brez ovire med delom ojačiti živce in miklce, odpraviti slabo razpoloženje, trudnost, raztresenost, oslabljenje spomina, neraspoloženje za delo in nebroj drugih bolestnih pojavov. Zahtevajte to razpravo, ki Vam bo nudila mnogo prijetnih ur.

Poštno ležališče
ERNST PASTERNACK,
Berlin SO,
Michaelkirchplatz 13, Abt. 124.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5·—. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Deber zaslužek
nudimo prodajalcem šivalnih strojev. — Splošna trg. družba, št. Vid n. Ljubljano.

Vajenca
za mizarsko obrt sprejme takoj Šemerl Ivan, Gosposvetska c. 16.

Kmečki fant
ki ga veseli vrtnarska obrt, se sprejme v večjo vrtnarijo v Ljubljani. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe pod »Kmečki fant« na upravo »Domoljuba« - št. 17826.

Stroj za rezanje zelja
in repe na motorni ali ročni pogon, malo rabljen, se proda. Novak Franc, Brod 19, pošta Št. Vid nad Ljubljano.

Oves
kupimo ali zamenjamo za koruzo ali drugo žito. — Fran Pogačnik d. z o. z., Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) c. štev. 33, (Javna skladišča).

Poceni naprodaj
več prvovrstn. šivalnih strojev znamk: Pfaff, Singer, Dürkopp, Westa, Gritzner, Adler, otroških vozičkov in kolesa pri »Promet«, naspr. križanske cerkve.

Zaraščen gozd
kupi Koželj, Bohoričeva 5, Ljubljana.

Krave
dobro, brejo, prodam. Dobrova 39.

Mlin
vzamem v najem ali na račun. — Ponudbe upravi »Domoljuba« pod »Mlin«, št. 17750.

Vajenca
kmečkih staršev, za mizarsko obrt sprejmem. Franc Kregar & Co., Vižmarje 87, tovarna »Bor«.

Jabolk in žganja
večjo množino kupim. Ponudbe upravi »Domoljuba« pod »Jabolka«, št. 17812.

Slamoreznice
ročno proda Peter Dolenc, Šmarca, Kamnik.

Fant
vajen molže krav, dobi dobro službo. Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 17646.

Vajenca
za kovaško obrt sprejmem takoj. Oskrba pri mojstru. — Naslov v upr. »Domoljuba« pod št. 17560.

Žrebe
pet mesecev staro, prodam. Zgor. Hrušica 5, p. Dobrunje.

Moške obleke
perilo in vsa oblačila po priznano nizkih cenah si nabavite pri Preskerju - Sv. Petra cesta 14, Ljubljana.

Dekle za kmečko delo
in za delo pri živini takoj sprejmem. Plača po dogovoru. Naslov v upravi »Domoljuba« — št. 17859.

Črni gaber kupim
za takoj ali za posek pozimi. Plačilo takoj, tudi pred posekom. Ponudbe je potrebno poslati takoj na upravo »Domoljuba« pod številko 10392

Kovači in kmetovalci!
Šine, vzmeti in osi za vozove dobite še vedno ugodno v železnini FR. STUPICA, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1.

Zahtevajte povsod naš list!

Bogoljub
najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

Angež in Francoz se prepirata, katera monarnica je močnejša, angleška ali francoska. Ker se nista mogla zediniti, sta pozvala nekega Irca, da ta razsodi.

Irec: »Kaj bosta vidva, Iruka ima najbolj čvrsto mornarico.«

Angež (se zasmeje): »Pojdi, pojdi, kje pa je iruka mornarica?«

Irec: »Ne, tega pa ne bosta zvedela, saj sta vidva lahko špijona.«

Najboljše sredstvo proti bolečinam vsetja (ferij) in bolečinam obolenjem pri otrocih je zeliščno mazilo

„OKAMA“

Nešteto priznanj od babic in mater, OKAMA mazilo čudovito ugodno in hitro deluje pri svežih in zastarelih ranah, opekline, ferih, žulji in drugih bolečih poškodbah.

Dobi se v lekarnah in drogerijah.
Glavna zaloga lekarna
mr. OBLAK, Št. Vid nad Ljubljano

s **Dve tri o Moskvi.** Moskva, glavno sovjetsko mesto, se je v tekočem letu povečala za 2000 ha. Dne 1. januarja je ozemlje Moskve obsegalo 29,419 ha. Skupna dolžina moskovskih cest znaša 122 km. V Moskvi se nahaja 82 višjih šolskih zavodov s skupno 95.000 dijaki, 40 gledališč, 58 muzejev in 921 knjižnic. Bolnic in zdravilišč je v mestu 157. Prebivalcev šteje nad tri in pol milijona.

Kupujemo šipek
po najvišjih dnevnih cenah.
Salus d. d., Ljubljana

Duhovne vaje za može v »Domu duhovnih vaj« v Ljubljani bodo letos še enkrat od 11. do 15. decembra 1939. Začetek 11. decembra ob 7 zvečer. Prosimo vas, pridite polnoštevilno. Nič naj vas ne bega, ne težki časi, ne denarna stran, ne ozir na druge. Potrebujete močne nravne in verske opore, jasnih načel, nepremagljivega poguma za pravico, resnico, svobodo. Vojskovati se morate v katoliških vrstah za Boga, Kristusa, vero. Prosimo zlasti duhovnike, naj možem pomagajo in jih v tem oziru podpirajo. Vodstvo »Doma duhovnih vaj«.

HRANILNICA IN POSOJILNICA
V KAMNIKU (ŠUTNA 22)
reg. zadruga z neom. zav.

Obrestuje hranilne vloge do **5%**

»Domoljub« stane 88 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Rožič. — Urednik: Jože Košiček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Jože Kramarič.